

ข้อตกลงเกี่ยวกับมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี

มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-tariff Measures: NTMs) เป็นกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศที่ไม่เกี่ยวกับภาษีศุลกากร การใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีเพื่อส่งเสริมการค้าที่เป็นธรรมสามารถทำได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในความตกลงต่างๆ ทั้งที่เป็นความตกลงระดับทวิภาคี ระดับภูมิภาคและระดับโลก อย่างเช่น องค์กรการค้าโลก

รายงานในบทนี้ มุ่งนำเสนอภาพรวมของมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีที่สำคัญ สาธารณรัฐของมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีในความตกลงการค้าเสรีของสหรัฐฯ และประเทศคู่ภาคี ผลกระทบของมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของสหรัฐฯ และส่วนท้ายของบทจะเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ที่จะเป็แนวทางในการเจรจาเรื่องมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของไทยกับสหรัฐฯ

3.1 ภาพรวมมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี

มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีกลายเป็นประเด็นเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศตั้งแต่มีการพยายามลดภาษีสินค้านำเข้ากันภายใต้กรอบการเจรจาการค้าต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกรอบพหุภาคีอย่าง องค์กรการค้าโลก หรือกรอบภูมิภาคและทวิภาคีอย่างความตกลงการค้าเสรี (FTA) ของประเทศต่างๆ มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีกลายเป็นประเด็นที่มีผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น เนื่องจากการลดภาษีระหว่างประเทศสมาชิกความตกลงการค้าเสรีนั้น จะทำโดยรัฐบาลของแต่ละประเทศ แต่การดำเนินมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีนั้นอาจเป็นได้ทั้งจากภาครัฐเองและภาคเอกชนร่วมกัน ดังนั้น มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีจึงมีหลายรูปแบบ ส่งผลให้การควบคุมการใช้มาตรการทำได้ยากกว่ากรณีการเก็บภาษีนำเข้าสินค้า

มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี ตามการจัดกลุ่มของ UNCTAD สามารถจัดได้ 7 กลุ่มหลัก ดังแสดงในตารางที่ 3.1 ได้แก่

1. มาตรการควบคุมราคา (Price control measures) เช่น มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด มาตรการจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ เป็นต้น
2. มาตรการควบคุมทางการเงิน (Financial control measures) เช่น การใช้อัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา เป็นต้น
3. มาตรการการออกใบอนุญาตอัตโนมัติ (Automatic licensing measures) เช่น มาตรการตรวจสอบการนำเข้า เป็นต้น

4. มาตรการควบคุมปริมาณ (Quantity control measures) เช่น มาตรการโควต้า มาตรการห้ามนำเข้า เป็นต้น
5. มาตรการกึ่งผูกขาด (Monopolistic measure) เช่น การจำกัดช่องทางการนำเข้า เป็นต้น
6. มาตรการทางเทคนิค (Technical measures) เช่น กฎระเบียบทางเทคนิค เป็นต้น
7. นโยบายรัฐบาลอื่นๆ เช่น นโยบายการอุดหนุน นโยบายการแข่งขันทางการค้า เป็นต้น

ตารางที่ 3.1 มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีตามการแบ่งประเภทของ UNCTAD

UNCTAD TRAINS	
1. Price control measures	<ul style="list-style-type: none"> • Administrative pricing • Voluntary export price restraint • Variable charged • Antidumping measures • Countervailing measures
2. Finance control measures	<ul style="list-style-type: none"> • Advance payment requirements • Multiple exchange rates • Restrictive official foreign exchange allocation • Regulations concerning terms of payment for imports • Transfer delays
3. Automatic licensing measures	<ul style="list-style-type: none"> • Automatic license • Import monitoring • Surrender requirement
4. Quantity control measures	<ul style="list-style-type: none"> • Non-automatic licensing • Quotas • Import prohibitions • Export restraint arrangements • Enterprise specific restrictions
5. Monopolistic measures	<ul style="list-style-type: none"> • Single channel for imports • Compulsory national services
6. Technical measures	<ul style="list-style-type: none"> • Technical regulations • Pre-shipment formalities

UNCTAD TRAINs
<ul style="list-style-type: none"> • Special customs formalities • Obligation to return used products <p>7. Miscellaneous measures for sensitive product categories</p> <ul style="list-style-type: none"> • Marketable permits • Public procurement • Voluntary instruments • Product liability • Subsidies

ที่มา: Bora, 2003.

การพยายามลดการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีภายใต้กรอบการค้าเสรีขององค์การการค้าโลก ส่งผลให้ประเทศสมาชิกต่างๆ ยกเลิกการใช้มาตรการทางการค้าหลายมาตรการ แต่บางมาตรการกลับมีแนวโน้มใช้มากขึ้น ซึ่งปัจจุบันมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีตามการจัดกลุ่มของ UNCTAD ที่ยังมีการใช้โดยประเทศต่างๆ มีปรากฏอยู่ใน 4 กลุ่มหลักได้แก่ มาตรการควบคุมราคา (มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด) มาตรการควบคุมปริมาณ (จำกัดการนำเข้า) มาตรการทางเทคนิค (กฎระเบียบทางเทคนิค) และนโยบายรัฐบาลอื่นๆ (การอุดหนุน)

ประเทศพัฒนาแล้วมีแนวโน้มใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีเพิ่มมากขึ้น จากผลการศึกษาการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีประเทศกลุ่มเอเปคของ Ando and Fujii (2003) แสดงให้เห็นว่า ประเทศพัฒนาแล้วที่เป็นสมาชิกของความตกลงการค้าเสรี ซึ่งมีอัตราภาษีนำเข้าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำมักมีการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี เพื่อปกป้องผู้ผลิตภายในประเทศของตนแทนการใช้กำแพงภาษี ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาจะมีการใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีน้อยกว่า นอกจากนี้ ยังสรุปได้ว่า มาตรการทางเทคนิค (Technical Measures) เป็นมาตรการที่มีการใช้มากที่สุด โดยมาตรการทางเทคนิค¹ ได้แก่ การกำหนดเงื่อนไขลักษณะเฉพาะของผลิตภัณฑ์ การติดฉลาก การบรรจุภัณฑ์ การกำหนดมาตรฐานอุตสาหกรรมและการกำหนดมาตรฐานด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช เป็นต้น

Ando and Fujii (2003) วัดความถี่ (Frequency ratio) ในการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของกลุ่มประเทศเอเปคแบ่งตามหมวดสินค้า ซึ่งความถี่ของการใช้มาตรการต่างๆ ของประเทศสมาชิกเอเปคแสดงในตารางที่ 3.2 และยังสามารถแปลงมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีที่ใช้โดยกลุ่มประเทศสมาชิกเอเปคเป็นอัตราภาษีหรือที่เรียกว่า อัตราเทียบเท่าภาษี (tariff equivalent) เพื่อแสดง

¹ มาตรการทางเทคนิค ประกอบด้วยมาตรการทางเทคนิค ได้แก่ กฎระเบียบทางเทคนิค (Technical Regulations) มาตรฐาน (Standard) และกระบวนการวิธีประเมินความสอดคล้อง (Conformity Assessment Procedures) และมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช

ว่าการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของประเทศต่าง ๆ นั้นเทียบได้เป็นอัตราภาษีศุลกากรเท่าใด ซึ่งอัตราเทียบเท่าภาษีเป็นรายหมวดสินค้าสามารถแสดงได้ในตารางที่ 3.3

- **ออสเตรเลีย** ใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีมากในสินค้าเกษตรและอาหาร โดยเฉพาะมาตรการทางเทคนิค (Technical measures) ที่มีการใช้กับสินค้าเกษตรและอาหารทุกรายการคือใช้กับสินค้าถึงร้อยละ 100 ของจำนวนสินค้าทั้งหมดในกลุ่ม ดังตารางที่ 3.2 ซึ่งเมื่อแปลงมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีดังกล่าวเป็นอัตราภาษีพบว่า การใช้มาตรการทางเทคนิคกับสินค้าเกษตรและอาหารเทียบได้เป็นอัตราภาษี (tariff equivalent) ถึงร้อยละ 91.3 ดังแสดงในตารางที่ 3.3
- **จีน** ใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีหลายประเภท มาตรการที่ใช้มากที่สุดคือมาตรการทางเทคนิคซึ่งใช้กับทุกกลุ่มสินค้า โดยในอุตสาหกรรมเหล็กมีการใช้มาตรการทางเทคนิคมากที่สุดคือร้อยละ 30 ของจำนวนสินค้าทั้งหมดในกลุ่ม รองลงมาคือใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องจักรและยานยนต์ ที่มีการใช้มาตรการทางเทคนิคกับสินค้าร้อยละ 17.4 ของจำนวนสินค้าทั้งหมดในกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 3.2 ซึ่งอัตราภาษีที่แปลงมาจากการใช้มาตรการทางเทคนิคกับผลิตภัณฑ์เหล็กในตารางที่ 3.3 คิดเป็นร้อยละ 27.5 เมื่อพิจารณาจากการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีทั้งหมด (Overall NTMs) ในตารางที่ 3.3 พบว่าเมื่อแปลงมาตรการทั้งหมดเป็นอัตราภาษีแล้ว ผลิตภัณฑ์แร่มีอัตราเทียบเท่าภาษีสูงที่สุดคือร้อยละ 64.7
- **ญี่ปุ่น** ใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีเกือบทุกกลุ่มสินค้า โดยมาตรการที่ใช้มากที่สุดคือมาตรการทางเทคนิค รองลงมาคือมาตรการควบคุมปริมาณ (Quantity control measures) ทั้งที่เป็นมาตรการจำกัดการนำเข้า (Import Quotas) และห้ามนำเข้า (Import Prohibition) โดยสินค้าในกลุ่มเคมีภัณฑ์ มีการใช้มาตรการทางเทคนิคมากที่สุดคือร้อยละ 65.8 ของจำนวนสินค้าทั้งหมดในกลุ่ม รองลงมาคือใช้ในกลุ่มสินค้าเกษตรและอาหารคือใช้กับสินค้าร้อยละ 56.9 ของจำนวนสินค้าทั้งหมดในกลุ่ม ขณะที่มาตรการควบคุมปริมาณญี่ปุ่นใช้มากกับกลุ่มเหล็ก ดังแสดงในตารางที่ 3.2 อัตราภาษีที่แปลงจากการใช้มาตรการทางเทคนิคกับสินค้าเคมีภัณฑ์เทียบเท่ากับร้อยละ 73.7 ซึ่งสินค้าที่มีอัตราเทียบเท่าภาษีสูงที่สุดจากการใช้มาตรการทั้งหมด (Overall NTMs) ของญี่ปุ่นคือ สัตว์มีชีวิตเทียบเท่ากับภาษีถึงร้อยละ 292.8 ดังตารางที่ 3.3
- **ไทย** ใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีหลายประเภท โดยมาตรการที่ใช้มากที่สุดคือมาตรการทางเทคนิคกับสินค้าเกษตรและอาหาร ซึ่งใช้ร้อยละ 78.5 ของจำนวนสินค้าทั้งหมดในกลุ่ม ดังตารางที่ 3.2 เมื่อเทียบเป็นอัตราภาษีแล้วมาตรการทางเทคนิคที่ใช้กับไขมันและน้ำมันตามตารางที่ 3.3 เทียบเท่าภาษีถึงร้อยละ 91.3 และเมื่อคิดอัตราเทียบเท่าภาษีของสินค้าไขมันและน้ำมันเมื่อมีการใช้ทุกมาตรการสูงถึงร้อยละ 596.6

- สหรัฐฯ มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีที่ใช้มากที่สุดคือมาตรการทางเทคนิค โดยใช้มากที่สุดในกลุ่มสินค้าเกษตรและอาหาร ซึ่งมีการใช้มาตรการทางเทคนิคกับสินค้าน้อยละ 61.9 ของจำนวนสินค้าทั้งหมดในกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 3.2 เมื่อพิจารณาอัตราเทียบเท่าภาษีของการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีทั้งหมดพบว่า สินค้าหลักมีการใช้มาตรการทุกมาตรการเทียบเท่ากับอัตราภาษีถึงร้อยละ 284.1 ซึ่งในสินค้าหลักนี้อัตราเทียบเท่าภาษีส่วนใหญ่มาจากการใช้มาตรการควบคุมราคา (Price control measures) ดังแสดงในตารางที่ 3.3

แม้ว่าสหรัฐฯ จะมีความถี่ในการใช้มาตรการทางเทคนิคกับสินค้าในระดับสูง (ตารางที่ 3.2) แต่เมื่อแปลงมาตรการทางการค้าประเภทต่างๆ เป็นอัตราเทียบเท่าภาษีในตารางที่ 3.3 แล้ว กลับพบว่าอัตราเทียบเท่าภาษีสูงสุดอยู่ที่การใช้มาตรการควบคุมราคา (มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุน) ดังนั้นจากงานศึกษาของ Ando และ Fujii ทำให้สรุปได้ว่า ในการเจรจาการค้าเสรีกับสหรัฐฯ มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีที่ควรนำไปเจรจาควบคู่ไปกับประเด็นเรื่องการค้าสินค้า (Trade in Goods) ควบคู่กับการเจรจาลดภาษีสินค้านั้นได้แก่ มาตรการใน 2 กลุ่มหลักคือ มาตรการควบคุมราคา (มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและมาตรการตอบโต้การอุดหนุน) และ มาตรการทางเทคนิค เนื่องจากมาตรการทั้งสองกลุ่มหลักนี้เป็นมาตรการที่ใช้มากที่สุดเมื่อเทียบเป็นภาษีแล้วพบว่าม้อัตราภาษีเทียบเท่าที่สูงมาก

ตารางที่ 3.2 ความถี่ (Frequency ratio) ของมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีกลุ่มต่างๆ ในประเทศสมาชิก APEC

	จำนวน สินค้าตาม พิกัดภาษี	1	1-(1)	1-(3)	1-(4)	1-(5)	3	3-(1)	3-(2)	4	4-(1)	4-(2)	4-(3)	4-(4)	5	5-(1)	6	6-(1)	6-(3)
ออสเตรเลีย (1994)																			
ทั้งหมด	5,818	0.33			0.28	0.07				3.44	2.19		1.17				19.97	19.97	
เกษตรและอาหาร	733	0.55			0.14	0.55				8.19	2.18		6.14				100	100	
เคมีภัณฑ์	1,044	0.48			0.48					6.42	5.56		0.86				8.05	8.05	
เหล็ก	588	0.34			0.34					0.34			0.44					0	
อุตสาหกรรมเบา	1,641	0.14			0.36					1.2	1.2						0.54	0.54	
เครื่องจักรและยานยนต์	1,457	0			0.14					2.54	2.54						22.31	22.31	
อื่นๆ	623									4.31	0.62		3.69				3.38	3.38	
แคนาดา (2000)																			
ทั้งหมด	8,175									21.83	15.23	0.24		6.41			1.38	1.38	
เกษตรและอาหาร	1,397									56.19	56.19	0.29					0.29	0.29	
เคมีภัณฑ์	1,390									2.73	1.58	1.15					3.24	3.24	
เหล็ก	883									34.31	34.31						0.57	0.57	
อุตสาหกรรมเบา	2,103									30.05	5.23			24.82					
เครื่องจักรและยานยนต์	2,009									0.05	0.05						2.94	2.94	
อื่นๆ	393									6.62	6.11			0.51					
ชิลี (1999)																			
ทั้งหมด	3,854	0.51		0.51						8.78	6.51		2.99				32.71	32.58	
เกษตรและอาหาร	853	3.51		3.51						25.56	20.05		8.21				97.66	97.66	
เคมีภัณฑ์	1,171									14.43	12.89		3.07				63.79	63.11	
เหล็ก	593									0.84	0.84						0.51	0.51	
อุตสาหกรรมเบา	556									1.41	0.84		0.58				83.61	8.61	
เครื่องจักรและยานยนต์	349									5.93	1.63		4.37				13.64	13.64	
อื่นๆ	332									6.02	5.72		0.3				4.22	4.22	

	จำนวน สินค้าตาม พิกัดภาษี	1	1-(1)	1-(3)	1-(4)	1-(5)	3	3-(1)	3-(2)	4	4-(1)	4-(2)	4-(3)	4-(4)	5	5-(1)	6	6-(1)	6-(3)
จีน (1997)																			
ทั้งหมด	6911	0.41	0.41							9.75	2.82	5.06	2.66		0.23	0.23	11.36	11.36	
เกษตรและอาหาร	980	1.02	1.02							9.29	3.37	1.12	5.2		1.43	1.43	4.9	4.9	
เคมีภัณฑ์	1,341	0.3	0.3							8.13	0.3	0.97	7.16				1.79	1.79	
เหล็ก	655									15.27	15.27						30.08	30.08	
อุตสาหกรรมเบา	1,713	0.23	0.23							4.5	2.92	2.86	0.58		0.12	0.12	9.17	9.17	
เครื่องจักรและยานยนต์	1,849	0.11	0.11							14.7		14.66	0.54				17.41	17.41	
อื่นๆ	373									6.7			4.56				9.92	9.92	
อินโดนีเซีย (1999)																			
ทั้งหมด	7,252	0.18			0.18			0.58	0.58	1.75	1.54			0.21		0.1	0.1	10.81	10.81
เกษตรและอาหาร	1,046							2.29	2.29	2.49	2.49							67.21	67.21
เคมีภัณฑ์	1,378	0.15			0.15					2.32	1.23			1.09		0.29	0.29	5.44	5.44
เหล็ก	826	1.33			1.33					4.24	4.24								
อุตสาหกรรมเบา	2,074						0.87	0.87		0.43	0.43								
เครื่องจักรและยานยนต์	1,517									1.32	1.32								
อื่นๆ	411									1.22	1.22				0.73	0.73	1.46	1.46	
ญี่ปุ่น (1996)																			
ทั้งหมด	9,032	0.73		0.72	0.01			0.55	0.55	19.19	17.34			2.35		1.76	1.76	26.58	26.58
เกษตรและอาหาร	1,954	1.54		1.54				2.1	2.1	15.66	14.69			3.28		6.4	6.4	56.91	56.91
เคมีภัณฑ์	1,308	0.08		0.08						7.42	0.23			7.19		1.68	1.68	65.83	65.83
เหล็ก	8,35	4.19		4.07	0.12					36.17	36.05			0.12				4.67	4.67
อุตสาหกรรมเบา	3,043									32.04	32.04					0.33	0.33	5.78	5.78
เครื่องจักรและยานยนต์	1,451									1.93			1.93			0.07	0.07	6.89	6.89
อื่นๆ	441							2.04	2.04	5.67			5.67			0.23	0.23	25.62	25.62

	จำนวน สินค้าตาม พิกัดภาษี	1	1-(1)	1-(3)	1-(4)	1-(5)	3	3-(1)	3-(2)	4	4-(1)	4-(2)	4-(3)	4-(4)	5	5-(1)	6	6-(1)	6-(3)
เกาหลี (1996)																			
ทั้งหมด	6,374	0.27			0.27					0.02	0.02								
เกษตรและอาหาร	1,036				0														
เคมีภัณฑ์	1,273	0.08			0.08					0.08	0.08								
เหล็ก	652				0														
อุตสาหกรรมเบา	1,488	0.6			0.6														
เครื่องจักรและยานยนต์	1,534				0														
อื่นๆ	391	1.79			1.79														
มาเลเซีย (1996)																			
ทั้งหมด	8,596	0.02			0.02					8.82	8.34	0.02	0.52		0.14	0.14	3.51	3.51	3.51
เกษตรและอาหาร	1,252									14.22	2.7	0.16	1.44		0.96	0.96	19.73	19.73	19.73
เคมีภัณฑ์	1,824	0.11			0.11					5.26	5.21		0.05				0.11	0.11	0.11
เหล็ก	1,052									4.56	4.56								
อุตสาหกรรมเบา	2,116									7.04	7.04								
เครื่องจักรและยานยนต์	1,887									11.98	11.61		0.64				2.76	2.76	2.76
อื่นๆ	465									13.12	10.11		3.01				0.22	0.22	0.22
เม็กซิโก (1999)																			
ทั้งหมด	11,319						0.71	0.71		10.55	10.46	0.09					48.05	48.05	
เกษตรและอาหาร	1,068									24.53	24.53						78.18	78.18	
เคมีภัณฑ์	3,208						0.34	0.34		22.44	22.13	0.31					62.47	62.47	
เหล็ก	1,153						1.56	1.56		0.87	0.87						18.21	18.21	
อุตสาหกรรมเบา	2,164						2.22	2.22		0.09	0.09						69.55	69.55	
เครื่องจักรและยานยนต์	3,264						0.06	0.06		4.47	4.47						21.75	21.75	
อื่นๆ	462						0.22	0.22		11.69	11.69						37.88	37.88	

	จำนวน สินค้าตาม พิกัดภาษี	1	1-(1)	1-(3)	1-(4)	1-(5)	3	3-(1)	3-(2)	4	4-(1)	4-(2)	4-(3)	4-(4)	5	5-(1)	6	6-(1)	6-(3)
นิวซีแลนด์ (1999)																			
ทั้งหมด	7,246	1.09			1.01	0.11				19.35	19.28		0.07				23.46	23.46	
เกษตรและอาหาร	1,037	0.96			0.87	0.29				65.67	65.67						44.55	44.55	
เคมีภัณฑ์	1,275									31.14	31.14						9.96	9.96	
เหล็ก	788	0.13			0.13					2.28	2.28								
อุตสาหกรรมเบา	2,093	2.77			2.77					8.03	7.79		0.24				8.41	8.41	
เครื่องจักรและยานยนต์	1,639	0.55			0.24	0.31				5.06	5.06						56.07	56.07	
อื่นๆ	414	0.24			0.24					13.29	13.29						3.86	3.86	
สิงคโปร์ (1994)																			
ทั้งหมด	5,829						3.31	3.31		15.78	14.98		1.1				2.4	2.4	
เกษตรและอาหาร	891						21.66	21.66		48.93	48.15		1.46				2.36	2.36	
เคมีภัณฑ์	1,067									29.43	29.43		0.19				0.09	0.09	
เหล็ก	627																		
อุตสาหกรรมเบา	1,562									2.82	2.82		0.06						
เครื่องจักรและยานยนต์	1,312									6.63	4.42		2.21				8.99	8.99	
อื่นๆ	370									10.54	7.57		5.14						
ไทย (1994)																			
ทั้งหมด	6,837						1.67	1.67		9.65	8.61		1.45		0.09	0.09	20.14	20.14	
เกษตรและอาหาร	1,044						10.92	10.92		8.72	8.62		0.86		0.57	0.57	78.45	78.45	
เคมีภัณฑ์	1,219									0.66	0.08		0.57				38.23	38.23	
เหล็ก	646									1.39	1.39						0.93	0.93	
อุตสาหกรรมเบา	1,700									24.82	24.12		0.71				0.35	0.35	
เครื่องจักรและยานยนต์	1,821									5.82	3.02		3.9				4.39	4.39	
อื่นๆ	407									5.9	5.9								

	จำนวน สินค้าตาม พิกัดภาษี	1	1-(1)	1-(3)	1-(4)	1-(5)	3	3-(1)	3-(2)	4	4-(1)	4-(2)	4-(3)	4-(4)	5	5-(1)	6	6-(1)	6-(3)
สหรัฐ (1999)																			
ทั้งหมด	10,176	6.75			6.48	1.58				9.65	8.89	0.68	0.08				25.29	25.29	
เกษตรและอาหาร	1,785	2.52			0.02	0.78				26.39	26.16	0.022					61.85	61.85	
เคมีภัณฑ์	2,018	4.86			4.86	0.1				4.76	1.19	3.22	0.35				10.41	10.41	
เหล็ก	982	23.73			23.73	12.63				0.1			0.1				0.51	0.51	
อุตสาหกรรมเบา	2,681	1.08			0.52	0.63				13.17	13.17						30.7	30.7	
เครื่องจักรและยานยนต์	2,205	12.34			12.15	0.18				0.45	0.45						18	18	
อื่นๆ	505	1.98			1.98					10.1	10.1						6.93	6.93	

หมายเหตุ: 1: Price control measure 1-(1): Administrative pricing 1-(3): Variable change 1-(4): AD measures 1-(5): CV measures

3: Automatic licensing measures 3-(1): Automatic license 3-(2): Import monitoring

4: Quantity control measures 4-(1): Non-automatic licensing 4-(2): Import quotas 4-(3): Import prohibition 4-(4): Export restraint arrangement

5: Monopolistic measures 5-(1): Single channel for imports

6: Technical measures 6-(1): Technical regulation 6-(3): Special custom formalities

ที่มา: Ando and Fujii, 2003.

ตารางที่ 3.3 อัตราภาษี (%) ที่แปลงมาจากมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี
(Tariff Equivalent of NTMs)

	1 Price Control Measures	3 Automatic Licensing	4 Quantity Control Measures	5 Monopolistic Measures	6 Technical Measures	Overall NTMs
ออสเตรเลีย						
1. สัตว์มีชีวิต	0.0	0.0	3.0	0.0	91.3	94.3
2. ผัก	0.0	0.0	0.5	0.0	91.3	91.8
3. ไขมันและน้ำมัน	0.0	0.0	0.0	0.0	91.3	91.3
4. ผลิตภัณฑ์อาหาร	23.2	0.0	0.0	0.0	91.3	114.5
5. ผลิตภัณฑ์แร่	0.0	0.0	0.0	0.0	4.6	4.6
6. เคมีภัณฑ์	0.0	0.0	1.0	0.0	9.3	10.3
7. พลาสติก	27.0	0.0	0.0	0.0	0.0	27.0
8. เครื่องหนัง	0.0	0.0	2.9	0.0	0.0	2.9
9. ไม้และผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
10. กระดาษ	19.3	0.0	0.0	0.0	0.0	19.3
11. สิ่งทอ	2.4	0.0	0.0	0.0	0.8	3.2
12. รองเท้าและร่ม	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
13. ซีเมนต์และเซรามิก	7.3	0.0	0.0	0.0	0.0	7.3
14. หิน	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
15. เหล็กและผลิตภัณฑ์	4.1	0.0	4.2	0.0	0.0	8.3
16. เครื่องจักร	1.3	0.0	0.0	0.0	27.4	28.7
17. ยานพาหนะ	5.2	0.0	2.0	0.0	0.0	7.2
18. เครื่องใช้ไฟฟ้า	0.0	0.0	0.0	0.0	14.0	14.0
19. อัญมณี	0.0	0.0	8.7	0.0	0.0	8.7
20. สินค้าอุตสาหกรรมอื่น	0.0	0.0	0.2	0.0	1.9	2.1
21. ศิลปวัตถุ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
แคนาดา						
1. สัตว์มีชีวิต	0.0	0.0	12.3	0.0	0.0	12.3
2. ผัก	0.0	0.0	12.0	0.0	0.8	12.8
3. ไขมันและน้ำมัน	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4. ผลิตภัณฑ์อาหาร	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5. ผลิตภัณฑ์แร่	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.2
6. เคมีภัณฑ์	0.0	0.0	0.4	0.0	2.6	3.0
7. พลาสติก	0.0	0.0	0.0	0.0	4.0	4.0
8. เครื่องหนัง	0.0	0.0	8.7	0.0	0.0	8.7
9. ไม้และผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
10. กระดาษ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
11. สิ่งทอ	0.0	0.0	4.8	0.0	0.0	4.8
12. รองเท้าและร่ม	0.0	0.0	2.2	0.0	0.0	2.2
13. ซีเมนต์และเซรามิก	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
14. หิน	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.2
15. เหล็กและผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	4.2	0.0	0.5	4.7

	1 Price Control Measures	3 Automatic Licensing	4 Quantity Control Measures	5 Monopolistic Measures	6 Technical Measures	Overall NTMs
16. เครื่องจักร	0.0	0.0	0.0	0.0	1.9	1.9
17. ยานพาหนะ	0.0	0.0	0.1	0.0	11.6	11.7
18. เครื่องใช้ไฟฟ้า	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
19. อากาศ	0.0	0.0	4.3	0.0	0.0	4.3
20. สินค้าอุตสาหกรรมอื่น	0.0	0.0	0.9	0.0	0.0	0.9
21. ศิลปวัตถุ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ชิลี						
1. สัตว์มีชีวิต	0.0	0.0	3.5	0.0	90.3	93.8
2. ผัก	4.1	0.0	5.2	0.0	91.0	100.3
3. ไขมันและน้ำมัน	585.9	0.0	0.2	0.0	84.1	670.2
4. ผลิตภัณฑ์อาหาร	20.7	0.0	0.7	0.0	86.6	108.0
5. ผลิตภัณฑ์แร่	0.0	0.0	0.1	0.0	5.3	5.4
6. เคมีภัณฑ์	0.0	0.0	2.2	0.0	71.6	73.8
7. พลาสติก	0.0	0.0	0.1	0.0	3.2	3.3
8. เครื่องหนัง	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
9. ไม้และผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	0.2	0.0	73.0	73.2
10. กระดาษ	0.0	0.0	0.9	0.0	0.0	0.9
11. สิ่งทอ	0.0	0.0	0.1	0.0	5.3	5.4
12. รองเท้าและร่ม	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
13. ซีเมนต์และเซรามิค	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
14. หิน	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
15. เหล็กและผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	0.1	0.0	0.5	0.6
16. เครื่องจักร	0.0	0.0	0.1	0.0	8.9	9.0
17. ยานพาหนะ	0.0	0.0	3.3	0.0	0.0	3.3
18. เครื่องใช้ไฟฟ้า	0.0	0.0	0.5	0.0	37.0	37.5
19. อากาศ	0.0	0.0	10.4	0.0	0.0	10.4
20. สินค้าอุตสาหกรรมอื่น	0.0	0.0	0.1	0.0	2.0	2.1
21. ศิลปวัตถุ	0.0	0.0	3.5	0.0	13.0	16.5
จีน						
1. สัตว์มีชีวิต	0.0	0.0	1.4	0.0	0.7	2.1
2. ผัก	23.0	0.0	0.8	11.1	3.3	38.2
3. ไขมันและน้ำมัน	0.0	0.0	3.4	0.0	36.9	40.3
4. ผลิตภัณฑ์อาหาร	9.9	0.0	1.0	19.0	4.5	34.4
5. ผลิตภัณฑ์แร่	51.4	0.0	0.5	0.0	12.8	64.7
6. เคมีภัณฑ์	0.0	0.0	1.1	0.0	0.2	1.3
7. พลาสติก	20.5	0.0	0.6	0.0	8.6	29.7
8. เครื่องหนัง	0.0	0.0	0.0	0.0	17.8	17.8
9. ไม้และผลิตภัณฑ์	10.6	0.0	2.0	0.0	3.2	15.8
10. กระดาษ	0.0	0.0	0.7	0.0	28.9	29.6
11. สิ่งทอ	3.4	0.0	0.6	1.2	7.4	12.6
12. รองเท้าและร่ม	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
13. ซีเมนต์และเซรามิค	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

	1 Price Control Measures	3 Automatic Licensing	4 Quantity Control Measures	5 Monopolistic Measures	6 Technical Measures	Overall NTMs
14. หิน	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
15. เหล็กและผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	1.9	0.0	27.5	29.4
16. เครื่องจักร	1.9	0.0	1.5	0.0	16.3	19.7
17. ยานพาหนะ	0.0	0.0	3.7	0.0	19.8	23.5
18. เครื่องใช้ไฟฟ้า	0.0	0.0	1.2	0.0	10.9	12.1
19. อากาศ	0.0	0.0	12.3	0.0	0.0	12.3
20. สินค้าอุตสาหกรรมอื่น	0.0	0.0	0.0	0.0	6.2	6.2
21. ศิลปวัตถุ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
อินโดนีเซีย						
1. สัตว์มีชีวิต	0.0	14.9	0.0	0.0	87.3	102.2
2. ผัก	0.0	15.0	0.0	0.0	77.7	92.7
3. ไขมันและน้ำมัน	0.0	0.0	0.0	0.0	84.8	84.8
4. ผลิตภัณฑ์อาหาร	0.0	12.9	1.0	0.0	13.6	27.5
5. ผลิตภัณฑ์แร่	0.0	0.0	0.3	10.9	3.0	14.2
6. เคมีภัณฑ์	2.3	0.0	0.3	2.6	6.2	11.4
7. พลาสติก	0.0	0.0	0.2	0.0	1.3	1.5
8. เครื่องหนัง	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
9. ไม้และผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
10. กระดาษ	0.0	0.0	0.5	0.0	0.0	0.5
11. สิ่งทอ	0.0	7.8	0.0	0.0	0.0	7.8
12. รองเท้าและร่ม	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
13. ซีเมนต์และเซรามิก	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1
14. หิน	0.0	17.6	0.0	0.0	0.0	17.6
15. เหล็กและผลิตภัณฑ์	15.9	0.0	0.5	0.0	0.0	16.4
16. เครื่องจักร	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.2
17. ยานพาหนะ	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	0.3
18. เครื่องใช้ไฟฟ้า	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
19. อากาศ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
20. สินค้าอุตสาหกรรมอื่น	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
21. ศิลปวัตถุ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ญี่ปุ่น						
1. สัตว์มีชีวิต	61.0	19.0	6.1	118.2	88.5	292.8
2. ผัก	4.3	23.8	0.6	30.4	82.3	141.4
3. ไขมันและน้ำมัน	0.0	0.0	0.9	0.0	82.4	83.3
4. ผลิตภัณฑ์อาหาร	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5. ผลิตภัณฑ์แร่	0.0	25.3	0.2	3.2	29.1	57.8
6. เคมีภัณฑ์	1.2	0.0	1.1	14.1	73.7	90.1
7. พลาสติก	0.0	0.0	0.2	0.0	11.0	11.2
8. เครื่องหนัง	0.0	0.0	2.7	0.0	33.8	36.5
9. ไม้และผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	2.0	0.0	28.7	30.7
10. กระดาษ	0.0	0.0	0.0	0.0	14.2	14.2
11. สิ่งทอ	0.0	0.0	5.3	3.1	0.0	8.4

	1 Price Control Measures	3 Automatic Licensing	4 Quantity Control Measures	5 Monopolistic Measures	6 Technical Measures	Overall NTMs
12. รองเท้าและร่ม	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1
13. ซีเมนต์และเซรามิก	0.0	0.0	0.0	0.0	7.9	7.9
14. หิน	0.0	0.0	0.0	0.0	3.5	3.5
15. เหล็กและผลิตภัณฑ์	50.1	0.0	4.4	0.0	4.3	58.8
16. เครื่องจักร	0.0	0.0	0.2	0.7	2.8	3.7
17. ยานพาหนะ	0.0	0.0	0.6	0.0	5.4	6.0
18. เครื่องใช้ไฟฟ้า	0.0	0.0	0.1	0.0	18.1	18.2
19. อารูธ	0.0	0.0	12.3	0.0	39.1	51.4
20. สินค้าอุตสาหกรรมอื่น	0.0	0.0	0.0	0.0	16.8	16.8
21. ศิลปวัตถุ	0.0	0.0	1.8	0.0	0.0	1.8
เกาหลี						
1. สัตว์มีชีวิต	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
2. ผัก	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
3. ไขมันและน้ำมัน	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4. ผลิตภัณฑ์อาหาร	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5. ผลิตภัณฑ์แร่	41.0	0.0	0.0	0.0	0.0	41.0
6. เคมีภัณฑ์	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
7. พลาสติก	5.7	0.0	0.0	0.0	0.0	5.7
8. เครื่องหนัง	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
9. ไม้และผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
10. กระดาษ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
11. สิ่งทอ	12.4	0.0	0.0	0.0	0.0	12.4
12. รองเท้าและร่ม	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
13. ซีเมนต์และเซรามิก	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
14. หิน	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
15. เหล็กและผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
16. เครื่องจักร	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
17. ยานพาหนะ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
18. เครื่องใช้ไฟฟ้า	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
19. อารูธ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
20. สินค้าอุตสาหกรรมอื่น	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
21. ศิลปวัตถุ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
มาเลเซีย						
1. สัตว์มีชีวิต	0.0	0.0	3.9	0.0	17.1	21.0
2. ผัก	0.0	0.0	1.2	16.3	48.4	65.9
3. ไขมันและน้ำมัน	0.0	0.0	0.5	0.0	0.0	0.5
4. ผลิตภัณฑ์อาหาร	0.0	0.0	1.2	4.5	0.2	5.9
5. ผลิตภัณฑ์แร่	0.0	0.0	1.1	0.0	0.0	1.1
6. เคมีภัณฑ์	0.0	0.0	0.8	0.0	0.2	1.0
7. พลาสติก	3.8	0.0	0.4	0.0	0.0	4.2
8. เครื่องหนัง	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
9. ไม้และผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	3.5	0.0	0.0	3.5

	1 Price Control Measures	3 Automatic Licensing	4 Quantity Control Measures	5 Monopolistic Measures	6 Technical Measures	Overall NTMs
10. กระดาษ	0.0	0.0	0.4	0.0	0.0	0.4
11. สิ่งทอ	0.0	0.0	0.5	0.0	0.0	0.5
12. รองเท้าและร่ม	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	0.3
13. ซีเมนต์และเซรามิค	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
14. หิน	0.0	0.0	1.2	0.0	0.0	1.2
15. เหล็กและผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	0.6	0.0	0.0	0.6
16. เครื่องจักร	0.0	0.0	0.7	0.0	3.8	4.5
17. ยานพาหนะ	0.0	0.0	4.9	0.0	0.2	5.1
18. เครื่องใช้ไฟฟ้า	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.2
19. อวรุฐ	0.0	0.0	12.3	0.0	0.0	12.3
20. สินค้าอุตสาหกรรมอื่น	0.0	0.0	1.2	0.0	0.4	1.6
21. ศิลปวัตถุ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
เม็กซิโก						
1. สัตว์มีชีวิต	0.0	0.0	6.6	0.0	63.0	69.6
2. ผัก	0.0	0.0	0.9	0.0	77.5	78.4
3. ไขมันและน้ำมัน	0.0	0.0	3.0	0.0	27.7	30.7
4. ผลิตภัณฑ์อาหาร	0.0	0.0	2.6	0.0	80.1	82.7
5. ผลิตภัณฑ์แร่	0.0	0.0	1.7	0.0	3.8	5.5
6. เคมีภัณฑ์	0.0	0.9	3.3	0.0	65.5	69.7
7. พลาสติก	0.0	7.9	0.2	0.0	12.8	20.9
8. เครื่องหนัง	0.0	0.0	0.0	0.0	74.9	74.9
9. ไม้และผลิตภัณฑ์	0.0	14.2	0.0	0.0	51.2	65.4
10. กระดาษ	0.0	0.0	0.0	0.0	13.4	13.4
11. สิ่งทอ	0.0	12.5	0.0	0.0	89.1	101.6
12. รองเท้าและร่ม	0.0	28.8	0.0	0.0	72.3	101.1
13. ซีเมนต์และเซรามิค	0.0	28.0	0.0	0.0	18.5	46.5
14. หิน	0.0	0.0	0.0	0.0	8.8	8.8
15. เหล็กและผลิตภัณฑ์	0.0	9.1	0.1	0.0	16.6	25.8
16. เครื่องจักร	0.0	0.0	0.2	0.0	15.8	16.0
17. ยานพาหนะ	0.0	3.3	2.8	0.0	12.2	18.3
18. เครื่องใช้ไฟฟ้า	0.0	0.0	0.8	0.0	47.4	48.2
19. อวรุฐ	0.0	0.0	11.5	0.0	31.5	43.0
20. สินค้าอุตสาหกรรมอื่น	0.0	2.5	0.1	0.0	60.3	62.9
21. ศิลปวัตถุ	0.0	0.0	0.0	0.0	38.0	38.0
นิวซีแลนด์						
1. สัตว์มีชีวิต	5.3	0.0	12.3	0.0	0.0	17.6
2. ผัก	0.0	0.0	12.3	0.0	49.5	61.8
3. ไขมันและน้ำมัน	0.0	0.0	6.2	0.0	0.0	6.2
4. ผลิตภัณฑ์อาหาร	24.3	0.0	3.2	0.0	60.5	88.0
5. ผลิตภัณฑ์แร่	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.8
6. เคมีภัณฑ์	0.0	0.0	5.4	0.0	10.3	15.7
7. พลาสติก	0.0	0.0	0.2	0.0	6.2	6.4

	1 Price Control Measures	3 Automatic Licensing	4 Quantity Control Measures	5 Monopolistic Measures	6 Technical Measures	Overall NTMs
8. เครื่องหนัง	0.0	0.0	4.7	0.0	0.0	4.7
9. ไม้และผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	6.6	0.0	2.4	9.0
10. กระดาษ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
11. สิ่งทอ	0.0	0.0	0.4	0.0	6.3	6.7
12. รองเท้าและร่ม	541.4	0.0	0.1	0.0	68.7	610.2
13. ซีเมนต์และเซรามิก	27.7	0.0	0.3	0.0	0.0	28.0
14. หิน	0.0	0.0	0.9	0.0	0.0	0.9
15. เหล็กและผลิตภัณฑ์	1.5	0.0	0.3	0.0	0.0	1.8
16. เครื่องจักร	4.2	0.0	0.2	0.0	74.3	78.7
17. ยานพาหนะ	24.1	0.0	3.2	0.0	0.0	27.3
18. เครื่องใช้ไฟฟ้า	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
19. อากาศ	0.0	0.0	4.4	0.0	0.0	4.4
20. สินค้าอุตสาหกรรมอื่น	6.3	0.0	1.9	0.0	7.6	15.8
21. ศิลปวัตถุ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
สิงคโปร์						
1. สัตว์มีชีวิต	0.0	135.6	9.4	0.0	5.3	150.3
2. ผัก	0.0	250.3	6.8	0.0	0.0	257.1
3. ไขมันและน้ำมัน	0.0	0.0	12.3	0.0	0.0	12.3
4. ผลิตภัณฑ์อาหาร	0.0	0.0	0.9	0.0	2.3	3.2
5. ผลิตภัณฑ์แร่	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
6. เคมีภัณฑ์	0.0	0.0	4.6	0.0	0.1	4.7
7. พลาสติก	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1
8. เครื่องหนัง	0.0	0.0	2.3	0.0	0.0	2.3
9. ไม้และผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
10. กระดาษ	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	1.0
11. สิ่งทอ	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.2
12. รองเท้าและร่ม	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.8
13. ซีเมนต์และเซรามิก	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
14. หิน	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
15. เหล็กและผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
16. เครื่องจักร	0.0	0.0	0.6	0.0	8.1	8.7
17. ยานพาหนะ	0.0	0.0	2.4	0.0	22.2	24.6
18. เครื่องใช้ไฟฟ้า	0.0	0.0	0.8	0.0	0.0	0.8
19. อากาศ	0.0	0.0	12.3	0.0	0.0	12.3
20. สินค้าอุตสาหกรรมอื่น	0.0	0.0	1.5	0.0	0.0	1.5
21. ศิลปวัตถุ	0.0	0.0	3.1	0.0	0.0	3.1
ไทย						
1. สัตว์มีชีวิต	0.0	0.0	1.5	0.0	78.1	79.6
2. ผัก	0.0	0.0	0.6	1.6	82.4	84.6
3. ไขมันและน้ำมัน	0.0	503.5	1.8	0.0	91.3	596.6
4. ผลิตภัณฑ์อาหาร	0.0	76.9	1.2	12.0	42.3	132.4
5. ผลิตภัณฑ์แร่	0.0	0.0	0.9	0.0	11.3	12.2

	1 Price Control Measures	3 Automatic Licensing	4 Quantity Control Measures	5 Monopolistic Measures	6 Technical Measures	Overall NTMs
6. เคมีภัณฑ์	0.0	0.0	0.1	0.0	44.2	44.3
7. พลาสติก	0.0	0.0	0.0	0.0	2.7	2.7
8. เครื่องหนัง	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
9. ไม้และผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	6.7	0.0	0.0	6.7
10. กระดาษ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
11. สิ่งทอ	0.0	0.0	4.0	0.0	0.0	4.0
12. รองเท้าและร่ม	0.0	0.0	0.0	0.0	2.6	2.6
13. ซีเมนต์และเซรามิก	0.0	0.0	1.6	0.0	2.2	3.8
14. หิน	0.0	0.0	0.9	0.0	0.0	0.9
15. เหล็กและผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	0.2	0.0	0.8	1.0
16. เครื่องจักร	0.0	0.0	0.4	0.0	4.7	5.1
17. ยานพาหนะ	0.0	0.0	3.3	0.0	4.8	8.1
18. เครื่องใช้ไฟฟ้า	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1
19. อัญมณี	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
20. สินค้าอุตสาหกรรมอื่น	0.0	0.0	0.5	0.0	0.0	0.5
21. ศิลปวัตถุ	0.0	0.0	3.1	0.0	0.0	3.1
สหรัฐ						
1. สัตว์มีชีวิต	14.3	0.0	1.9	0.0	90.4	106.6
2. ผัก	26.7	0.0	8.2	0.0	20.2	55.1
3. ไขมันและน้ำมัน	0.0	0.0	1.7	0.0	0.0	1.7
4. ผลิตภัณฑ์อาหาร	46.2	0.0	1.0	0.0	62.7	109.9
5. ผลิตภัณฑ์แร่	52.0	0.0	0.1	0.0	0.0	52.1
6. เคมีภัณฑ์	30.1	0.0	0.7	0.0	11.5	42.3
7. พลาสติก	189.6	0.0	0.0	0.0	0.0	189.6
8. เครื่องหนัง	0.0	0.0	2.7	0.0	21.1	23.8
9. ไม้และผลิตภัณฑ์	0.0	0.0	7.6	0.0	0.0	7.6
10. กระดาษ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
11. สิ่งทอ	21.7	0.0	1.5	0.0	46.1	69.3
12. รองเท้าและร่ม	0.0	0.0	0.8	0.0	2.7	3.5
13. ซีเมนต์และเซรามิก	4.0	0.0	0.0	0.0	0.6	4.6
14. หิน	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
15. เหล็กและผลิตภัณฑ์	283.6	0.0	0.0	0.0	0.5	284.1
16. เครื่องจักร	195.5	0.0	0.0	0.0	15.0	210.5
17. ยานพาหนะ	120.5	0.0	0.1	0.0	56.0	176.6
18. เครื่องใช้ไฟฟ้า	29.3	0.0	0.1	0.0	2.6	32.0
19. อัญมณี	0.0	0.0	12.3	0.0	0.0	12.3
20. สินค้าอุตสาหกรรมอื่น	8.6	0.0	0.5	0.0	11.5	20.6
21. ศิลปวัตถุ	0.0	0.0	1.8	0.0	0.0	1.8

ที่มา: Ando and Fujii, 2003.

3.2 มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีที่สำคัญ

จากการที่สหรัฐฯ มีการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีในสองกลุ่มหลักที่สำคัญคือ มาตรการควบคุมราคาและมาตรการทางเทคนิค ซึ่งประกอบด้วยมาตรการย่อย 3 มาตรการได้แก่ มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด มาตรการตอบโต้การอุดหนุนและมาตรการทางเทคนิค จึงจะกล่าว รายละเอียดและภาพรวมของมาตรการทั้งสามในส่วนนี้ ก่อนที่จะลงรายละเอียดของมาตรการที่ระบุใน ความตกลงการค้าเสรีแบบทวีภาคีของสหรัฐฯ ทั้งนี้ จากการที่ปัจจุบันแนวโน้มการใช้มาตรการ ปกป้อง (Safeguard measures) มีเพิ่มมากขึ้น และเนื่องจากสหรัฐฯ มีการระบุมมาตรการปกป้องไว้ใน บทบัญญัติของความตกลงการค้าเสรีอย่างชัดเจน คณะผู้วิจัยจึงได้นำเสนอภาพรวมของการใช้ มาตรการไว้ในส่วนนี้ด้วย

3.2.1 มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-dumping measure)

มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดถูกนำมาใช้เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ จากกรณีที่มี สินค้านำเข้าราคาถูกกว่าเข้ามาทุ่มตลาด ซึ่งจากบทบัญญัติของความตกลงว่าด้วยหลักปฏิบัติการ ตอบโต้การทุ่มตลาดของแกตต์ (GATT 1994) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการทุ่มตลาด² ว่าหมายถึง การที่ประเทศหนึ่งส่งสินค้าเข้าไปขายยังอีกประเทศหนึ่ง โดยกำหนดราคาส่งออก (Export price) ต่ำ กว่าราคาปกติ (Normal value) ซึ่งเป็นราคาที่ธุรกิจมีการขายในทางปกติ (Ordinary course of trade) ในตลาดของตนเอง และจะต้องสามารถพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าว ก่อให้เกิดความเสียหายอย่าง สำคัญต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศผู้นำเข้า และหากการทุ่มตลาดดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดหรือ คุกคามที่จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่ออุตสาหกรรมซึ่งผลิตสินค้านั้น หรือก่อให้เกิดการ ชะงักงันในการตั้งตัวของอุตสาหกรรมนั้นในประเทศผู้นำเข้า ประเทศนำเข้านั้นมีสิทธิเก็บภาษีเพื่อ ตอบโต้การทุ่มตลาด เพียงอัตราไม่เกินส่วนเหลือระหว่างการทุ่มตลาดกับราคาปกติ เพื่อปรับ สภาพให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมมากขึ้น

การตอบโต้การทุ่มตลาดจะทำได้เมื่อสามารถพิสูจน์ได้ว่าการทุ่มตลาดจริง และได้เกิด ความเสียหายขึ้นกับบริษัทและอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้านั้นเดียวกัน และเมื่อพิสูจน์ได้ว่าการทุ่ม ตลาดเกิดขึ้นจริง รัฐบาลของประเทศผู้นำเข้าอาจเรียกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดจากสินค้านั้นได้ โดยอัตราที่เรียกเก็บจะต้องไม่เกินส่วนเหลือของการทุ่มตลาด (Dumping margin) ทั้งนี้เพื่อเป็นการ ชดเชยความเสียหายที่เกิดกับบริษัทหรืออุตสาหกรรมที่ถูกสินค้านำเข้าจากต่างประเทศมาขายในราคา ต่ำกว่าสินค้านิตเดียวกันของผู้ผลิตภายในประเทศนั่นเอง

² ในทางเศรษฐศาสตร์แล้ว การทุ่มตลาด อาจเกิดขึ้นจากสาเหตุ 3 ประการคือ 1) การทุ่มที่เกิดจากการแบ่งแยกราคา: เป็น การขายสินค้าในลักษณะเดียวกันในลักษณะแบ่งราคาระหว่างตลาด 2) ตลาดซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง 2) การทุ่ม ตลาดที่เกิดจากการผลิตในลักษณะประหยัดต่อขนาด: การผลิตสินค้าจำนวนมากๆ แม้จะทำให้เกิดการประหยัดต่อขนาด แต่บางครั้งสินค้าอาจล้นตลาด จึงต้องระบายสินค้าไปขายยังต่างประเทศในราคาต่ำกว่าผู้ผลิตรายอื่น 3) การทุ่มตลาดที่ ต้องการกำจัดคู่แข่งรายอื่น: เป็นการขายสินค้าโดยกำหนดราคาขายที่ต่ำกว่าราคาทุนโดยมีเจตนาเพื่อจะตลาดและกำจัด คู่แข่งเพื่อสร้างอำนาจผูกขาด

การใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด มาตรการนี้ประเทศพัฒนาแล้วมีการเริ่มใช้มาก่อนและมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดต่อประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากต้นทุนการผลิตสินค้าของประเทศพัฒนาแล้วสูงกว่าต้นทุนที่ผลิตโดยประเทศกำลังพัฒนา จากเอกสารขององค์การการค้าโลก ในช่วงปี 2533-2537 มีการไต่สวนคดีการทุ่มตลาดไปยังแกตต์จำนวน 1,254 คดี ซึ่งเป็นคดีริเริ่มโดยประเทศพัฒนาแล้วถึงร้อยละ 69 ขณะที่ในระยะหลัง แนวโน้มการเปิดการไต่สวนคดีทุ่มตลาดเพิ่มขึ้นเกือบสองเท่าตัว คือ ช่วงปี 2538-2545 มีคดีไต่สวนการทุ่มตลาดรวมกันทั้งสิ้น 2,205 คดี

ประเทศไทยใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดกับผู้ส่งออกทั้งสิ้น 18 ประเทศในระหว่างปี 2538-2545 และมีคดีที่เปิดการไต่สวนจำนวนทั้งสิ้น 28 คดี อุตสาหกรรมที่ไทยใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมเหล็ก ซึ่งมีจำนวนมากกว่าร้อยละ 98 ของจำนวนคดีที่ไทยเปิดการไต่สวนทั้งหมด รองลงมาคือ เคมีภัณฑ์และพลาสติก ซีเมนต์ โดยประเทศที่สินค้านำเข้าถูกไทยดำเนินมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด เช่น รัสเซีย (4 คดี) เกาหลีใต้ (4 คดี) ญี่ปุ่น (3 คดี) ไต้หวัน (2 คดี) อินเดีย (2 คดี) อินโดนีเซีย (2 คดี)

ในทางกลับกัน ประเทศไทยถูกใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดจากประเทศคู่ค้าถึง 83 คดี ในช่วงเวลาเดียวกัน จาก 14 ประเทศ และเมื่อจำแนกตามอุตสาหกรรม พบว่า อุตสาหกรรมที่ถูกไต่สวนมากที่สุดคือ พลาสติก ซึ่งมีจำนวน 20 คดี รองลงมาได้แก่ เหล็ก(16 คดี) สิ่งทอ(10 คดี) เคมีภัณฑ์(9 คดี) และเครื่องจักร(8 คดี) โดยประเทศคู่ค้าที่ใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดต่อไทยมากที่สุดได้แก่ สหภาพยุโรป ออสเตรเลียและอินเดีย ซึ่งเปิดการไต่สวนทั้งสิ้น 13 คดีเท่านั้น ขณะที่สหรัฐฯ มีเพียง 5 คดี ทั้งนี้สหรัฐฯ มีการใช้สิทธิเพื่อทบทวนการขยายระยะเวลาการตั้งอากรตอบโต้การทุ่มตลาด³ (Sunset review) ต่อสินค้าไทยมากที่สุด โดยสินค้าที่ได้รับผลกระทบคือ Furfuryl alcohol สับปะรดกระป๋องและท่อเหล็ก

3.2.2 มาตรการตอบโต้การอุดหนุน (Countervailing measure)

มาตรการตอบโต้การอุดหนุน เป็นมาตรการที่ประเทศผู้นำเข้าจะเรียกเก็บภาษีสินค้านำเข้าที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลของประเทศผู้ส่งออก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบโต้การอุดหนุนและขจัดความได้เปรียบของสินค้านำเข้านั้น รวมทั้งบรรเทาความเสียหายอย่างร้ายแรง (Serious injury) ของอุตสาหกรรมภายในประเทศของผู้ส่งออก การอุดหนุนการผลิตมีผลบิดเบือนความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative advantage) สินค้าบางชนิดโดยพื้นฐานมีอาจส่งออกสู่ตลาดโลกได้ แต่

³ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและโปร่งใสในการใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด ความตกลงว่าด้วยการตอบโต้การทุ่มตลาด ของแกตต์ มาตรา 9 และมาตรา 11 ได้กำหนดให้มีการทบทวนการใช้มาตรการตอบโต้ (Review) และจำแนกการทบทวนได้ 4 ประเภทคือ (1) Annual review เป็นการทบทวนอากรตอบโต้การทุ่มตลาดประจำปี (2) Circumstance change review เป็นการทบทวนอัตราอากรในกรณีมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงสำคัญ (3) New shippers review เป็นการทบทวนการตั้งอากรแก่ผู้ร้องขอเป็นการเฉพาะราย เนื่องจากอ้างว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุ่มตลาด (4) Sunset review เป็นการทบทวนการขยายระยะเวลาการตั้งอากรตอบโต้การทุ่มตลาดเมื่อพ้น 5 ปีแรก หากมีผู้ร้องขอและพิสูจน์ได้ว่า การยุติการตอบโต้จะก่อให้เกิดการทุ่มตลาดต่อไปและก่อให้เกิดความเสียหาย

เมื่อได้รับการอุดหนุนการผลิตกลับสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการค้าระหว่างประเทศ

การอุดหนุน (Subsidy) อาจอยู่ในรูปของการให้เงินทุน การลดหนี้สิน การลดหย่อนภาษีอากร การจัดสรรเงินทุนหรือสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราตลาดให้แก่วิสาหกิจ รวมทั้งการให้ความสนับสนุนทางด้านรายได้หรือด้านราคาเพื่อสนับสนุนการส่งออกหรือลดการนำเข้า โดยทั่วไปสามารถแยกประเภทการอุดหนุนได้เป็น 3 ประเภทคือ⁴

1. การอุดหนุนที่ไม่อนุญาตให้กระทำ (Prohibited subsidy หรือ Red light subsidy) คือ การอุดหนุนที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งออกสินค้าภายในประเทศให้ได้ตามเป้าหมาย หรือเพื่อเพิ่มการผลิตภายในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้าสินค้า อันเป็นการบิดเบือนการค้าระหว่างประเทศ
2. การอุดหนุนที่อาจถูกตอบโต้ได้ (Actionable subsidy หรือ Yellow light subsidy) คือ การอุดหนุนที่ส่งผลให้อุตสาหกรรมภายในประเทศผู้นำเข้าได้รับความเสียหายหรือสร้างความเสียหายให้กับประเทศคู่แข่ง
3. การอุดหนุนที่สามารถกระทำได้ (Non-actionable subsidy หรือ Green light subsidy) คือ การอุดหนุนที่ไม่เฉพาะเจาะจงหรือการอุดหนุนแบบเฉพาะเจาะจงแก่วิสาหกิจเอกชน โดยเป็นการอุดหนุนทางการวิจัย การให้ความช่วยเหลือภูมิภาคที่เสียเปรียบ

การอุดหนุนมีความจำเป็นต่ออุตสาหกรรมของประเทศกำลังพัฒนา ในกรณีที่ต้องการปกป้องอุตสาหกรรมภายในหรืออุตสาหกรรมทารกที่เพิ่งเริ่มก่อตั้งและไม่สามารถแข่งขันได้ โดยอาจใช้มาตรการด้านภาษีในการจัดเก็บภาษีสินค้านำเข้า นอกจากนี้ รัฐบาลของประเทศอาจใช้มาตรการส่งเสริมการลงทุนและสนับสนุนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ นอกจากนี้การอุดหนุนยังจำเป็นในกรณีที่เกิดปัญหาการล้มเหลวในระบบตลาด (Market failure) เช่น ปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการ ปัญหาการเคลื่อนย้ายทุนหรือแรงงานไปยังอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ เป็นต้น ส่งผลให้ประเทศกำลังพัฒนามีขีดจำกัดทางด้านความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นที่จะต้องเข้ามาช่วยเหลือทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้ผู้ประกอบการภายในประเทศสามารถแข่งขันได้

ในมุมมองของประเทศพัฒนาแล้ว การอุดหนุนมีความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (High-technology Industry) เนื่องจากอุตสาหกรรมดังกล่าวมีรากฐานที่มาจากการพัฒนาความรู้ที่ได้จากการวิจัยเป็นหลัก ดังนั้นการลงทุนลักษณะดังกล่าวจึงมีความเสี่ยงสูงและไม่อาจคาดคะเนได้ว่าจะสำเร็จมากน้อยเพียงใดในแง่ผลตอบแทน

⁴ WTO, Agreement on Subsidies and Countervailing Measures

ดังนั้นรัฐบาลในประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐฯ ญี่ปุ่น จึงให้การอุดหนุนแก่บริษัทที่ลงทุนทำการวิจัยและพัฒนา เช่น กรณีของสหรัฐฯ นั้น อนุญาตให้เอกชนสามารถนำค่าใช้จ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาหักลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลได้⁵ จะเห็นว่า ประเทศพัฒนาแล้วมีการอุดหนุนการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมโดยเล็งเห็นการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในอนาคต ทั้งนี้ การพัฒนาดังกล่าวจะมีผลเชื่อมโยง และก่อให้เกิดผลกระทบด้านบวกต่อพัฒนาการของอุตสาหกรรมอื่นๆโดยรวม

ความตกลงว่าด้วยการอุดหนุนและมาตรการตอบโต้การอุดหนุนขององค์การการค้าโลกมิได้ห้ามประเทศในการอุดหนุนสินค้า เพราะเล็งเห็นว่าการอุดหนุนนั้นก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศผู้นำเข้าจากการที่ได้นำสิทธิประโยชน์การค้าจากกฎ กติกาที่ประเทศใดใช้มาตรการเพื่อตอบโต้การอุดหนุนกับสินค้าได้นั้น จะต้องเป็นการอุดหนุนที่ก่อให้เกิดการบิดเบือนและสร้างความเสียหายเท่านั้น แต่ไม่รวมถึงการอุดหนุนทั่วไป (General Subsidies) อันไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศสมาชิกอื่นๆ หากการอุดหนุนสินค้าเข้าข่ายเป็นการอุดหนุนที่ไม่อนุญาตให้กระทำ (Prohibited subsidy) หรือเป็นการอุดหนุนที่อาจถูกตอบโต้ได้ (Actionable subsidy) และการอุดหนุนนั้นก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันในประเทศผู้นำเข้าหรือประเทศสมาชิกอื่น ประเทศผู้เสียหายมีสิทธิดำเนินการเพื่อแก้ไขความเสียหาย โดยการเจรจาหรือประเทศผู้อุดหนุนเพื่อหาข้อยุติโดยสมัครใจร่วมกันหรือดำเนินการจัดเก็บอากรเพื่อตอบโต้การอุดหนุนสินค้านำเข้าดังกล่าวได้

ภาพรวมของการใช้มาตรการตอบโต้การอุดหนุนจากสถิติขององค์การการค้าโลก พบว่า มาตรการตอบโต้การอุดหนุนมีการใช้น้อยกว่ามาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด โดยในระหว่างปี 2538-2545 มีจำนวนการไต่สวนคดีการอุดหนุน 168 คดี ซึ่งเป็นคดีที่ใช้โดยประเทศพัฒนาแล้วถึง 134 คดี ซึ่งประเทศที่ใช้มาตรการตอบโต้การอุดหนุนที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐฯ สหภาพยุโรป แคนาดา แอฟริกาใต้ และออสเตรเลีย เป็นต้น ส่วนประเทศที่ถูกดำเนินมาตรการตอบโต้การอุดหนุนที่สำคัญมักเป็นประเทศกำลังพัฒนา อย่างเช่น อินเดีย บราซิลและไทย เป็นต้น อย่างไรก็ตามการเปิดการไต่สวนคดีการอุดหนุนทั้ง 168 คดีนั้น มีจำนวนเพียง 100 คดีที่มีการตั้งอากรตอบโต้การอุดหนุน โดยประเทศที่เป็นผู้จัดเก็บอากรตอบโต้การอุดหนุนสำคัญคือ สหรัฐฯ (43 คดี) และสหภาพยุโรป(20 คดี)

ประเทศไทยอยู่ในฐานะผู้ถูกดำเนินมาตรการตอบโต้การอุดหนุนเป็นหลัก แต่ไม่ได้มีการดำเนินมาตรการตอบโต้การอุดหนุนกับสินค้านำเข้าจากประเทศใดเลย ในระหว่างปี 2538-2545 ไทยถูกเปิดการไต่สวนคดีอุดหนุนทั้งสิ้น 7 คดี และถูกตั้งอากรตอบโต้การอุดหนุนจำนวน 3 คดี โดยเป็นสินค้านำเข้าในอุตสาหกรรมเหล็กและชิ้นส่วนจำนวน 2 คดีได้แก่ Hot Rolled Carbon Steel Plate ซึ่งถูกเก็บอากรตอบโต้โดยประเทศแคนาดาในปี 2545 อัตราอากรที่เก็บคือ 1,860 บาทต่อเมตริกตันและ Hot Rolled โดยสหรัฐฯ ในปี 2544 ซึ่งเก็บอากรร้อยละ 2.38 และสินค้านำเข้าจากอุตสาหกรรมพลาสติกคือ

⁵ Krugman and Obstfeld, 1994: 277-296

Polyethylene Terephthalate เก็บอากรอัตราร้อยละ 8.40 ถูกตั้งอากรตอบโต้การอุดหนุนในปี 2543 โดยสหภาพยุโรป⁶

3.2.3 มาตรการทางเทคนิค (Technical Measures)

มาตรการทางเทคนิคเป็นมาตรการที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่ามาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด มาตรการตอบโต้การอุดหนุนและมาตรการปกป้อง ในการกล่าวถึงมาตรการทางเทคนิคนั้น มักจะรวมไปถึงมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ซึ่งเป็นมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยต่อชีวิตหรือสุขภาพของสัตว์หรือพืช ขณะที่มาตรการทางเทคนิคจะเกี่ยวข้องกับข้อบังคับทางเทคนิคและมาตรฐานการผลิตสินค้า ตลอดจนกระบวนการผลิตและกรรมวิธีการผลิตสินค้าเป็นหลัก ปัจจุบันสินค้าที่ซื้อขายกันระหว่างประเทศนั้นมีจำนวนมากหลายชนิด แต่ละประเทศอาจมีการกำหนดคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์หรือกำหนดมาตรฐานคุณภาพสินค้า รวมถึงมาตรการด้านสุขอนามัยในสินค้าเกษตรและอาหารที่แตกต่างกันไป ความแตกต่างดังกล่าวนี้อาจนำไปสู่การกำหนดเงื่อนไขข้อบังคับสำหรับสินค้านั้นๆ กลายเป็นภาระของผู้ผลิตสินค้าไปขายที่จะต้องปรับปรุงระดับคุณภาพสินค้าให้ได้ตามมาตรการต่างๆของประเทศผู้นำเข้า การกำหนดมาตรการเกี่ยวกับสินค้าที่แตกต่างกันนี้ อาจกลายเป็นอุปสรรคทางการค้าหนึ่งได้

องค์การการค้าโลก อนุญาตให้ประเทศสมาชิกสามารถกำหนดกฎระเบียบทางเทคนิคและมาตรฐานสินค้า ตลอดจนมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชเพื่อความปลอดภัยต่อชีวิตมนุษย์ สัตว์และพืชภายในประเทศได้ แต่มาตรการดังกล่าวจะต้องไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคที่จำเป็นต่อการค้า นอกจากนี้ การกำหนดกฎระเบียบทางเทคนิคและมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชของประเทศสมาชิกจะต้องโปร่งใส หากประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกมีการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับสินค้าใด จะต้องมีการแจ้งไปยังคณะกรรมการที่รับผิดชอบมาตรการนั้น เพื่อเป็นการให้ข้อมูลแก่ประเทศสมาชิกอื่นทราบและสามารถแสดงความคิดเห็นและซักถามมาตรการนั้นๆได้

การนำเสนอมาตรการทางเทคนิคในส่วนนี้ จะประกอบด้วย 2 มาตรการ ได้แก่ มาตรการทางเทคนิคและมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัย ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

▼ มาตรการทางเทคนิค (Technical Measure)

กฎระเบียบทางเทคนิคและมาตรฐานในการผลิตสินค้าต่างๆ อยู่ภายใต้ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Agreement on Technical Barriers to Trade) ขององค์การการค้าโลก มีเป้าหมายเพื่อลดการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีจากการกำหนดกฎระเบียบหรือมาตรฐานเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้านั้นๆระหว่างประเทศที่แตกต่างกันของสมาชิก รายละเอียดของความตกลงประกอบด้วย

⁶ สำนักมาตรการตอบโต้และปกป้องทางการค้า, กุมภาพันธ์ 2547

กฎระเบียบทางเทคนิค⁷ (Technical Regulations) มาตรฐาน⁸ (Standard) และกระบวนการประเมินความสอดคล้อง⁹ (Conformity Assessment Procedures) โดยความตกลงให้สิทธิประเทศสมาชิกในการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อปกป้องชีวิตหรือสุขภาพของคน สัตว์ พืชและสิ่งแวดล้อมในประเทศของตนเป็นหลัก และมีหลักประกันว่าการที่ประเทศนำมาตรการต่างๆ มาใช้จะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ชอบธรรมเท่านั้น¹⁰ (Legitimate Objectives)

ประเทศที่เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกมีพันธกรณีที่จะต้องแจ้งกฎระเบียบทางเทคนิคและมาตรฐานต่างๆ ที่มีการบังคับใช้ในประเทศของตน และการบังคับใช้กฎระเบียบนั้นจะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติระหว่างผู้ผลิตทั้งในและนอกประเทศ ประเทศสมาชิกจะต้องมีการจัดตั้งศูนย์ตอบข้อซักถาม (National Enquiry Point) เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรฐานเกี่ยวกับสินค้าเพื่อเป็นแหล่งให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประเทศสมาชิกอื่น¹¹ นอกจากนี้ กรณีที่ประเทศมีการกำหนดกฎระเบียบทางเทคนิคหรือกระบวนการประเมินความสอดคล้องใหม่ หากเนื้อหาทางวิชาการที่กำหนดขึ้นมานั้นมีความแตกต่างไปจากมาตรฐานระหว่างประเทศ จะต้องแจ้งต่อคณะกรรมการอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Committee on Technical Barriers to Trade) และเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกอื่นแสดงความคิดเห็นไม่น้อยกว่า 60 วัน อย่างไรก็ตาม กำหนดเวลานี้อาจลดลงได้กรณีมีความจำเป็นในเรื่องเร่งด่วนเกี่ยวกับความปลอดภัยของสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อความปลอดภัยของชาติ¹²

สถานการณ์ของการแจ้งร่างกฎระเบียบ (Notifications) ของประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก แสดงให้เห็นว่า ประเทศต่างๆ มีการกำหนดกฎระเบียบของสินค้าที่ซื้อขายในประเทศของตนเพื่อเหตุผลในการปกป้องชีวิตหรือความปลอดภัยต่อสุขภาพของคนมากที่สุด โดยมีร่างกฎระเบียบแจ้งไป

⁷ *กฎระเบียบทางเทคนิค* หมายถึง เอกสารที่กำหนดคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการและกรรมวิธีการผลิตที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ รวมถึงข้อกำหนดทางการบริหารด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม กฎระเบียบทางเทคนิคได้แก่ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียกชื่อ การใช้สัญลักษณ์ การบรรจุหีบห่อ การทำเครื่องหมายและการติดฉลากผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

⁸ *มาตรฐาน* หมายถึง เอกสารระบุแนวทางหรือลักษณะของผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการผลิตและกรรมวิธีการผลิตที่เกี่ยวข้องที่ได้รับความเห็นชอบโดยองค์กรที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นแนวทางใช้กันอยู่ทั่วไปและใช้กันเป็นประจำ *ไม่ได้เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม*

⁹ *กระบวนการประเมินความสอดคล้อง* หมายถึง การใช้กระบวนการใดๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อตรวจสอบหรือพิสูจน์ได้ว่า มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องของกฎระเบียบทางเทคนิคหรือมาตรฐาน กระบวนการประเมินความสอดคล้องเป็นกระบวนการพิจารณาทางด้านเทคนิคเพื่อยืนยันว่าสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ได้ผ่านข้อบังคับหรือข้อกำหนดที่ไว้วางใจในกฎระเบียบและมาตรฐาน กระบวนการประเมินความสอดคล้องได้แก่ การสุ่มตรวจ การทดสอบ การตรวจตราหลังการผลิต การรับรองระบบงาน การรับรองผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

¹⁰ มาตรา 2.2 ของความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า ยกตัวอย่างวัตถุประสงค์อันชอบธรรมไว้ดังนี้ (1) คุ้มครองชีวิตและสุขภาพของมนุษย์ สัตว์และพืช (2) คุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของมนุษย์ (3) คุ้มครองความปลอดภัยของชาติ (4) คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และ (5) ป้องกันการไหลลงจากพหุกรรมทางการตลาดของผู้ประกอบการ จากกำหนดมาตรฐานการชั่ง ตวง วัดและการทดสอบผลิตภัณฑ์

¹¹ ประเทศไทยมีศูนย์ตอบข้อซักถาม 2 แห่งได้แก่ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) เป็นศูนย์ตอบข้อซักถามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสินค้าอุตสาหกรรม และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ทำหน้าที่ตอบข้อซักถามเกี่ยวกับสินค้าเกษตรและอาหาร

¹² WTO, Agreement on Technical Barriers to Trade, Annex 3

ยังคณะกรรมการอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (TBT Committee) ในปี 2546 ทั้งสิ้น 794 เรื่อง เป็นร่างกฎระเบียบจากประเทศไทยจำนวน 27 เรื่อง¹³ ร่างกฎระเบียบสำคัญของประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกที่มีการแจ้งไปยังคณะกรรมการ TBT ได้แก่ มาตรการติดฉลากผลิตภัณฑ์ GMOs ของประเทศต่างๆ กฎระเบียบเกี่ยวกับเศษเหลือทิ้งของผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (WEEE) และกฎระเบียบควบคุมเคมีภัณฑ์ (REACH) ของสหภาพยุโรป¹⁴ เป็นต้น

▼ มาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary measures)

มาตรการด้านสุขอนามัยมักเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์อาหาร จะเกี่ยวข้องกับการปนเปื้อนในอาหารและเครื่องดื่ม การออกไปรับรองความปลอดภัยของอาหาร การตรวจสอบกักกันพืชและสัตว์ สารตกค้างจากยาฆ่าแมลงในอาหาร และสารปรุงแต่งอาหาร เป็นต้น ตามนิยามขององค์การการค้าโลก¹⁵ มาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชเป็นมาตรการที่ใช้เพื่อ

- คัดกรองชีวิตหรือสุขภาพของสัตว์หรือพืชภายในอาณาเขตของประเทศจากความเสี่ยงที่เกิดจากการเข้ามาหรือแพร่ระบาดของแมลงเชื้อโรค สิ่งมีชีวิตที่เป็นพาหะของโรคหรือสิ่งมีชีวิตที่ก่อให้เกิดโรค
- คัดกรองชีวิตหรือสุขภาพของสัตว์หรือพืชภายในอาณาเขตของประเทศจากความเสี่ยงจากการใช้สารปรุงแต่ง สิ่งเจือปน สารพิษหรือสิ่งมีชีวิตที่ทำให้เกิดโรคในอาหาร เครื่องดื่มหรืออาหารสัตว์
- คัดกรองชีวิตหรือสุขภาพของสัตว์หรือพืชภายในอาณาเขตของประเทศจากความเสี่ยงจากเชื้อโรคที่มีในสัตว์ พืช หรือผลิตภัณฑ์จากสิ่งเหล่านั้นเป็นพาหะ หรือจากการเข้ามา การเกิดขึ้นหรือการแพร่ระบาดของแมลง
- ป้องกันหรือจำกัดความเสียหายอื่นๆ ภายในอาณาเขตของประเทศสมาชิกที่เกิดจากการเข้ามา การเกิดขึ้น หรือการแพร่ระบาดของแมลง

องค์การการค้าโลกให้ประเทศภาคีสมาชิกมีสิทธิในการใช้มาตรการใดๆ เพื่อเป็นหลักประกันว่าสินค้าหรืออาหารมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ภายใต้ความตกลงว่าด้วยมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Agreement on The Application of Sanitary and Phytosanitary Measures) โดยมาตรการที่กำหนดนั้นจะต้องใช้อย่างเท่าเทียมกันระหว่างสินค้าที่ผลิตภายในประเทศผู้นำเข้าและ

¹³ เอกสารองค์การการค้าโลก G/TBT/14, หน้า18-20

¹⁴ สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในเว็บไซต์ของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (www.tisi.go.th)

¹⁵ Agreement on The Application of Sanitary and Phytosanitary Measures, Annex A

สินค้าที่มาจากประเทศอื่น ดังนั้น ประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกมีสิทธิกำหนดมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชได้ในกรณีที่ไม่ขัดต่อความตกลง SPS¹⁶

ความตกลง SPS สนับสนุนให้ประเทศภาคีสมาชิกกำหนดมาตรการ SPS ของตนเองที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้งแนวทางและข้อพึงปฏิบัติระหว่างประเทศ องค์การการค้าโลกรับรองมาตรฐานแนวทางและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการว่าด้วยอาหารระหว่างประเทศ (Codex) ให้เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยความปลอดภัยของอาหาร องค์การการค้าโลกให้การรับรองแก่องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (International Office of Epizootic: IOE) และสำนักงานเลขาธิการอนุสัญญาปกป้องพืชระหว่างประเทศ (International Plant Protection Convention: IPPC) สำหรับความปลอดภัยของสุขอนามัยสัตว์และสุขอนามัยพืช ตามลำดับ¹⁷

กรณีที่ประเทศภาคีสมาชิกมีการออกหรือเปลี่ยนแปลงมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช จะต้องแจ้งแก่คณะกรรมการ SPS และให้ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการของตน และเพื่อให้การออกหรือเปลี่ยนแปลงมาตรการเป็นไปอย่างโปร่งใส แต่ละประเทศต้องจัดตั้งศูนย์ตอบข้อซักถามเช่นเดียวกับกรณีการออกมาตรการทางเทคนิค เพื่อเป็นจุดตอบข้อซักถามและเป็นแหล่งให้และรับข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการด้านสุขอนามัยของประเทศสมาชิกอื่น

ประเด็นการค้าที่เกี่ยวข้องกับมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชตั้งแต่ปี 2538-2545 มีจำนวนทั้งสิ้น 183 กรณี โดยเป็นประเด็นเกี่ยวกับสุขภาพสัตว์ (Animal health and zoo noses) ร้อยละ 41 ประเด็นเกี่ยวกับอนามัยพืช (Plant health) ร้อยละ 29 และประเด็นเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหาร (Food safety) ร้อยละ 27 และเป็นเรื่องเกี่ยวกับเงื่อนไขในใบรับรองร้อยละ 3 ซึ่งประเด็นการค้าทั้งหมดนี้ มีเพียง 29 กรณีเท่านั้นที่สามารถหาข้อยุติได้

ช่วงปี 2538-2545 ประเทศไทยเข้าไปเกี่ยวข้องในประเด็นการค้าที่เกี่ยวข้องกับมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชทั้งโดยตรงและร่วมกับประเทศอื่นจำนวน 9 กรณี ได้แก่ สาธารณรัฐเซเชล (สัตว์ปีก) อียิปต์ (ปลาทุ่นกระป๋อง) สหภาพยุโรป (ซอสถั่วเหลือง, อัลฟาโทกซินในอาหาร) เกาหลีใต้ (ไก่แช่แข็ง) ออสเตรเลีย (กุ้งและผลิตภัณฑ์กุ้ง เนื้อไก่ ทุเรียน) และเม็กซิโก (ข้าว) โดยในจำนวนนี้มีเพียง 3 ประเทศที่ยกเลิกมาตรการหลังจากมีการเจรจาในคณะกรรมการ SPS ได้แก่ สาธารณรัฐเซเชล เกาหลีใต้และเม็กซิโก¹⁸

ประเด็นการค้าอื่นที่เกี่ยวข้องกับมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ซึ่งมีการพิจารณาในคณะกรรมการ SPS ช่วงปี 2545-2547 ได้แก่

¹⁶ Agreement on The Application of Sanitary and Phytosanitary Measures, Article 2.1

¹⁷ Agreement on The Application of Sanitary and Phytosanitary Measures, Article 3.2 ระบุว่า ประเทศสมาชิกที่ใช้มาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชสอดคล้องกับมาตรฐาน แนวทางหรือข้อเสนอแนะของ Codex, OIE หรือ IPPC ให้ถือว่ามาตรการนั้นสอดคล้องกับความตกลง SPS ที่เกี่ยวข้องแล้ว

¹⁸ เอกสารขององค์การการค้าโลก, G/SPS/GEN/204/REV.4, Specific Trade Concerns, March 2, 2004.

- มาตรการตอบสนองต่อโรคระบาดปากและเท้าเปื่อย
- มาตรการที่เกี่ยวข้องกับโรคที่เกิดกับสัตว์ปีก เป็ด ไก่
- ระดับสูงสุดของสารปนเปื้อนอัลฟาโทกซิน
- มาตรการที่กระทบต่อการค้าเนื้อวัว ปลา ผลไม้สดและผลิตภัณฑ์ตัดแต่งพันธุกรรม (Genetically Modified Products)
- การบังคับใช้มาตรฐานสุขอนามัยระหว่างพืชกับวัสดุไซบรจุภัณฑ์ที่เป็นไม้
- การบังคับใช้กฎหมายป้องกันการก่อการร้ายทางชีวภาพของสหรัฐฯ (US Bioterrorism Act)

3.2.4 มาตรการปกป้อง (Safeguard Measures)

มาตรการปกป้องเป็นมาตรการที่ใช้เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นจำนวนมากและก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศที่ผลิตสินค้าเหมือนกัน (Like product) หรือแข่งขันกับสินค้านำเข้า (Competitive product) โดยวิธีการเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษหรือจำกัดปริมาณการนำเข้า

ความตกลงว่าด้วยมาตรการปกป้องขององค์การการค้าโลก (The WTO Agreement on Safeguards) มีวัตถุประสงค์ในการจัดระเบียบใหม่ในการควบคุมการใช้มาตรการปกป้องหลายฝ่ายและการห้ามใช้มาตรการอื่นที่ไม่สอดคล้องกับความตกลงนี้ พร้อมทั้งยกเลิกมาตรการที่ใช้อยู่เดิมที่มีกำหนดเวลาไม่สอดคล้องกับความตกลง นอกจากนี้ยังเน้นความสำคัญของการปรับโครงสร้างและความจำเป็นในการกระตุ้นการแข่งขันในตลาดระหว่างประเทศ โดยการใช้มาตรการปกป้องตามความตกลงขององค์การการค้าโลกจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่ว่า การนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้นนั้นสร้างความเสียหายอย่างสำคัญต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยสินค้าที่ร้องเรียนให้มีการใช้มาตรการปกป้องนั้นจะต้องเป็นสินค้าชนิดเดียวกันหรือเป็นสินค้าที่แข่งขันโดยตรงกับสินค้านำเข้า ซึ่งผู้ที่มีสิทธิร้องเรียนต้องเป็นผู้ผลิตสินค้าส่วนมาก (Major Proportion) ของผลผลิตรวมในประเทศของสินค้านั้น¹⁹

สาระสำคัญของความตกลงระบุว่า สามารถใช้มาตรการปกป้องได้กับทุกประเทศ ภายใต้พันธกรณีขององค์การการค้าโลก และสามารถใช้ได้นาน 4 ปีและสามารถขยายได้อีก 4 ปี ส่วนประเทศกำลังพัฒนาสามารถขยายออกไปได้อีก 2 ปี รวมเป็นระยะเวลาทั้งหมด 10 ปี ในกรณีที่เกิดวิกฤตสามารถใช้มาตรการปกป้องชั่วคราวโดยการเก็บอากรสินค้าได้ทันทีโดยไม่ต้องมีการไต่สวนก่อน และสามารถใช้มาตรการปกป้องชั่วคราวได้ไม่เกิน 200 วัน หากประเทศนำเข้าใช้มาตรการปกป้องเกิน 1 ปีจะต้องผ่อนคลายมาตรการลง และถ้าใช้มาตรการปกป้องเกิน 3 ปี จะต้องทบทวนมาตรการนั้นเมื่อใช้มาตรการไปครั้งหนึ่งของระยะเวลาที่กำหนดจะใช้มาตรการปกป้อง โดยอาจยกเลิกมาตรการหรือผ่อนคลายมาตรการลง กรณีที่มีการขยายเวลาการใช้มาตรการปกป้อง ระดับของมาตรการปกป้องที่ใช้ครั้งหลังจะต้องไม่สูงกว่าระดับที่ใช้ครั้งล่าสุด และต้องผ่อนคลายมาตรการลง

¹⁹ WTO, Agreement on Safeguard Measures

ความตกลงระบุให้ประเทศที่ใช้มาตรการปกป้องต้องให้การชดเชยแก่ประเทศส่งออก ในกรณีที่มีการนำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตภายในประเทศที่นำเข้า หากไม่สามารถตกลงกันได้เรื่องการชดเชย ให้ประเทศส่งออกตอบโต้ได้โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการค้าสินค้าก่อน (WTO Committee on Trade in Goods) ยกเว้น กรณีที่ใช้มาตรการปกป้องเนื่องจากมีปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นจริง ประเทศนำเข้าไม่ต้องชดเชยแก่ประเทศส่งออกในช่วง 3 ปีแรกของการใช้มาตรการปกป้อง และประเทศส่งออกไม่มีสิทธิในการใช้มาตรการตอบโต้ได้ในระยะดังกล่าวด้วย

ในปี 2545 มีประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกแจ้งการประกาศใช้มาตรการปกป้อง 26 กรณี ได้แก่ บราซิล (มะพร้าว) ชิลี (สินค้าเหล็ก) สาธารณรัฐเชค (ผงโกโก้) สหภาพยุโรป (สินค้าเหล็ก) อินเดีย (acetone, phenol and gamma ferric oxide/ magnetic iron oxide) จอร์แดน (magnetic tapes) ลิชัวเนีย (ยีสต์ทำขนม) ฟิลิปปินส์ (กระเบื้องปูพื้น) สาธารณรัฐสโลวัก (น้ำตาล) สหรัฐฯ (สินค้าเหล็ก, เนื้อแกะ, line pipe และ wire rod)²⁰

ในส่วนของการใช้มาตรการปกป้องที่เกี่ยวกับสินค้าไทยนั้น สินค้าเหล็กส่งออกของไทยที่ถูกใช้มาตรการปกป้อง ได้แก่ ท่อเหล็กมีตะเข็บ (welded tubular products) และข้อต่อท่อเหล็กชนิดเชื่อม (carbon pipe fittings) โดยการใช้มาตรการดังกล่าวเป็นผลจากการที่สหรัฐฯ ประกาศการใช้มาตรการปกป้องกับสินค้าเหล็ก ภายใต้กฎหมายการค้ามาตรา 201 เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2545 เพื่อกำหนดโควตาภาษีสำหรับเศษเหล็กและเก็บภาษีสินค้าเหล็ก 9 กลุ่ม ได้แก่ เหล็กรีร้อนชนิดแท่ง เหล็กรีเย็นชนิดแท่ง เหล็กแท่งทรงยาว ท่อเหล็กชนิดเชื่อม ข้อต่อท่อเหล็ก เหล็กไร้สนิมชนิดแท่ง เหล็กไร้สนิมชนิดลวด เหล็กไร้สนิมชนิดลวดเกลียว และเหล็กเคลือบตีบุก ในอัตรา 8-30% จากเดิมที่เคยเก็บในอัตราต่ำ ทั้งนี้ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 20 มีนาคม 2545 เป็นต้นไป เป็นระยะเวลา 3 ปี²¹

3.3 สาระสำคัญของมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีในความตกลงการค้าเสรีแบบทวีภาคีของสหรัฐอเมริกา

สหรัฐฯ เป็นประเทศที่มีมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีหลายมาตรการ ตามเอกสาร Trade Policy Review ที่รายงานไปยังองค์การการค้าโลก มาตรการทางค้าของสหรัฐฯ แบ่งออกได้เป็น 2 มาตรการหลัก คือ มาตรการเกี่ยวกับการนำเข้าและมาตรการเกี่ยวกับการส่งออก ซึ่งมาตรการเกี่ยวกับการนำเข้าที่สำคัญได้แก่ มาตรการเกี่ยวกับกระบวนการศุลกากร เช่น มาตรการความปลอดภัยของตู้คอนเทนเนอร์ เป็นต้น กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด มาตรการตอบโต้การอุดหนุน มาตรการปกป้อง มาตรการจำกัดและควบคุมปริมาณ มาตรการทาง

²⁰ เอกสารขององค์การการค้าโลก, G/L/703

²¹ ทั้งนี้ สหรัฐฯ จะไม่ใช้มาตรการดังกล่าวกับประเทศกำลังพัฒนาที่มีสัดส่วนการนำเข้าเหล็กในสหรัฐฯ ปริมาณไม่เกินร้อยละ 3 และไม่ใช้มาตรการกับประเทศแคนาดา และเม็กซิโกในฐานะประเทศสมาชิกในกลุ่ม NAFTA ตลอดจนอิสราเอล และจอร์แดนในฐานะประเทศที่จัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีกับสหรัฐฯ

เทคนิค มาตรฐานสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ส่วนมาตรการเกี่ยวกับการส่งออก ได้แก่ มาตรการทางด้านการเงิน มาตรการจำกัดและควบคุมการส่งออก เป็นต้น ดังแสดงในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 มาตรการทางการค้าต่าง ๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกา

มาตรการทางการค้าของประเทศสหรัฐฯ
1. มาตรการเกี่ยวกับการนำเข้า 1.1 Custom Procedures ได้แก่ The Container Security Initiative (CSI), The 24-hour Advance Vessel Manifest Rule, The Customs-Trade Partnership Against Terrorism and other Security Initiatives (C-TPAT) 1.2 Rules of Origin 1.3 Anti-dumping, Countervailing and Safeguard actions 1.4 Quantitative Restrictions and Controls 1.5 Technical Regulations and Sanitary and Phytosanitary Measures
2. มาตรการเกี่ยวกับการส่งออก 2.1 Export Finance, insurance and guarantees 2.2 Other export assistance 2.3 Section 301 and related action 2.4 Export Restrictions and Control

ที่มา: WTO, 2004.

การที่สหรัฐฯ เป็นประเทศที่มีมาตรการทางการค้าหลายมาตรการ การเจรจาการค้าเสรีไทย-สหรัฐฯ มาตรการทางการค้าที่ปรากฏในความตกลงการค้าเสรีของสหรัฐฯ ส่วนใหญ่จะเป็นมาตรการเกี่ยวกับการนำเข้าที่สำคัญ เช่น มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุน²² มาตรการปกป้อง มาตรการทางเทคนิค ผู้เจรจาควรนำเรื่องการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีที่อาจนำไปสู่อุปสรรคทางการค้าเข้าเจรจากับสหรัฐฯ ซึ่งมาตรการที่เป็นแนวทางในการเจรจาของไทยสามารถศึกษาได้จากความตกลงการค้าเสรีสหรัฐฯ-สิงคโปร์ มาตรการที่จะนำเสนอได้แก่ 1) มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุน 2) มาตรการทางเทคนิค 3) มาตรการปกป้อง และ 4) ความตกลงเรื่องสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม²³

3.3.1 มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุน

ในความตกลงสหรัฐฯ-สิงคโปร์มีได้ระบุเรื่องการใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุนไว้โดยตรง แต่จะรวมอยู่ในความตกลงบทที่ 2 การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่งและการเข้าสู่ตลาดของสินค้า (Chapter 2: National Treatment and Market Access for Goods)

²² มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและมาตรการตอบโต้การอุดหนุนในความตกลงสหรัฐฯ มักกล่าวถึงไปพร้อมกันเสมอ

²³ ความตกลงเรื่องสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในความตกลงการค้าเสรีสหรัฐฯ มีการระบุเป็นบทบัญญัติแยกออกจากสินค้าทั่วไป เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวจะระบุรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการนำเข้าสินค้าสิ่งทอจากประเทศคู่ภาคีไปยังสหรัฐฯ ถือเป็นกระบวนการทางด้านศุลกากร (Customs procedures) อันเป็นมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีประเภทหนึ่ง

ซึ่งระบุให้ประเทศภาคีสมาชิกพยายามลดภาษีสินค้านี้ระหว่างกัน แต่ภาษีดังกล่าวจะไม่รวมถึงภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดและภาษีตอบโต้การอุดหนุน หมายความว่า การเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดและภาษีตอบโต้การอุดหนุนสามารถทำได้ภายใต้ความตกลงสหรัฐ-สิงคโปร์ และสามารถใช้อีกกฎหมายภายในประเทศของตนในการเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดและภาษีตอบโต้การอุดหนุน แม้ว่าความตกลงสหรัฐ-สิงคโปร์มิได้ระบุชัดเจนว่า จะมีการดำเนินมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุนกับประเทศภาคีสมาชิกอย่างไร แต่การที่ระบุว่าสามารถใช้กฎหมายภายในประเทศของตนในการดำเนินการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุน ย่อมเป็นเรื่องที่ชัดเจนว่า สหรัฐ จะใช้กฎหมายของตนดำเนินการไต่สวนกับประเทศภาคีสมาชิกได้อย่างเต็มที่

ในความตกลงของเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ นั้น ได้มีการระบุบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุนไว้ว่า ประเทศภาคีสมาชิกสามารถใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุนได้ แต่ต้องสอดคล้องกับความตกลงเรื่องเดียวกันนี้ภายใต้เกดต์ (GATT) และมีการกำหนดให้มีการไต่สวนการใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุนภายใต้กลไกระงับข้อพิพาทแบบทวิภาคี (Bi-national panels) และสามารถทบทวนการใช้มาตรการดังกล่าวได้ ซึ่งภายใต้กลไกระงับข้อพิพาทดังกล่าวนี้ การตัดสินของคณะผู้พิจารณา (Panels) ถือว่าเป็นอันสิ้นสุด

3.3.2 มาตรการทางเทคนิค

ความตกลงสหรัฐ-สิงคโปร์ระบุไว้ในบทที่ 6 เรื่องอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Chapter 6: Technical Barriers to Trade) ซึ่งรายละเอียดสามารถสรุปได้ดังนี้

- ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องใช้คำจำกัดความของกฎระเบียบทางเทคนิค (Technical regulations) มาตรฐาน (Standards) และกระบวนการประเมินความสอดคล้อง (Conformity Assessment Procedures) ตามที่ระบุในความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคขององค์การการค้าโลก
- ประเทศภาคีสมาชิกต้องส่งเสริมความร่วมมือ ในด้านต่างๆ เช่น
 - การแลกเปลี่ยนข้อมูลกฎระเบียบทางเทคนิค มาตรฐานและกระบวนการประเมินความสอดคล้อง
 - การหารือและร่วมแก้ปัญหาที่อาจเกิดจากการกำหนดกฎระเบียบทางเทคนิค มาตรฐานและกระบวนการประเมินความสอดคล้องที่แตกต่างกันของประเทศภาคีสมาชิก
 - ส่งเสริมการใช้มาตรฐานสากล
 - อำนวยความสะดวกในการใช้กลไกต่างๆ ภายใต้ APEC²⁴ และความตกลงหลายฝ่ายอื่นๆ

²⁴ APEC : the Asia Pacific Economic Cooperation Forum

- ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องจัดตั้งฝ่ายประสานงานเฉพาะ (Coordinator) เพื่อรับผิดชอบให้ความร่วมมือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- ในการประเมินความสอดคล้องของอุปกรณ์โทรคมนาคมของประเทศภาคีสมาชิก ระบุให้ใช้ตามหลักการยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangement for Conformity Assessment) ของ APEC
- มีการจัดตั้งคณะทำงานด้านผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ (Medical Products Working Group) ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จาก FDA ของสหรัฐฯ (The United State Food and Drug Administration) และ HSA ของสิงคโปร์ (The Health Sciences Authority of Singapore) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องกันความปลอดภัยทางด้านสุขภาพตลอดจนเป็นการตรวจสอบกระบวนการทางด้านวิทยาศาสตร์ของผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ร่วมกัน
 - ในเรื่องการวางตลาดของผลิตภัณฑ์ใหม่ คณะทำงานจะต้องวางกฎระเบียบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ใหม่ๆ ที่ออกวางตลาดด้วยความโปร่งใสปราศจากการขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์และไม่เลือกปฏิบัติ และกฎระเบียบทางด้านวิทยาศาสตร์นั้นต้องอยู่บนมาตรฐานสากล เช่น International Conference on Harmonization และอยู่บนพื้นฐานการประเมินคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้า
 - ในเรื่องของการกำกับดูแล มาตรการและกฎระเบียบจะต้องมีความโปร่งใส
 - คณะทำงานต้องให้ผู้มีส่วนได้เสีย มีโอกาสถามข้อมูลตลอดจนแสดงความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ที่วางจำหน่ายในตลาดของประเทศภาคีสมาชิก

ความตกลงสหรัฐฯ-สิงคโปร์มิได้ระบุประเด็นเรื่องมาตรการด้านสุขอนามัยไว้ ทั้งนี้เนื่องจากสิงคโปร์มิได้เป็นประเทศที่ส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารเป็นหลัก แต่คณะผู้วิจัยพบว่า ในความตกลงของเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือระบุให้ประเทศภาคีสมาชิกสามารถกำหนดมาตรการด้านสุขอนามัยของตนเองได้ภายใต้ความตกลงว่าด้วยมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชขององค์การการค้าโลก (WTO Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures) ซึ่งเน้นการใช้มาตรฐานสากลในการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารของตน

3.3.3 มาตรการปกป้อง

สาระสำคัญของความตกลงสหรัฐฯ-สิงคโปร์รับทว่าด้วยมาตรการปกป้อง (Chapter 7: Safeguards) ระบุว่า

- ประเทศภาคีสมาชิกสามารถใช้มาตรการปกป้องกับประเทศคู่ภาคีโดยวิธีการระงับการให้สิทธิพิเศษทางด้านภาษีหรืออาจเก็บภาษีสินค้าที่ใช้มาตรการปกป้องนั้น โดยอัตราภาษีที่คิดจะต้องไม่เกินอัตรา MFN กรณีที่การลดภาษีภายใต้ความตกลงการค้าเสรีแบบ

ทวิภาคีทำให้มีสินค้าที่เหมือนกัน (like product) หรือสินค้าที่แข่งขันโดยตรง (directly competitive product) เข้ามาทำให้เกิดความเสียหายร้ายแรงหรือคุกคามที่จะก่อความเสียหายต่ออุตสาหกรรมในประเทศได้ โดยจะต้องแจ้งแก่ประเทศคู่ภาคีและแจ้งไปยังองค์การการค้าโลก และประเทศภาคีสมาชิกจะต้องให้ความร่วมมือในการตรวจสอบเหตุการณ์ดังกล่าวด้วย

- ประเทศภาคีสมาชิกต้องแจ้งให้คู่ภาคีทราบล่วงหน้า เมื่อจะทำการสอบสวนเพื่อดำเนินมาตรการปกป้องกับสินค้านำเข้าของประเทศคู่ภาคี โดยการสอบสวนนั้นจะต้องทำให้เสร็จภายใน 1 ปี
- การสอบสวนของเจ้าหน้าที่ของประเทศภาคีจะยึดตามแนวทางขององค์การการค้าโลก ที่ระบุในความตกลงว่าด้วยมาตรการปกป้อง (WTO Agreement on Safeguards)
- การใช้มาตรการปกป้องนั้น ไม่สามารถใช้กับสินค้าเดียวกันที่ถูกดำเนินมาตรการปกป้องอยู่แล้ว และใช้ได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี สามารถขยายระยะเวลาออกไปได้อีก 2 ปีหากสินค้านั้นยังก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมในประเทศ และต้องมีการผ่อนคลายนโยบายการลงเมื่อมีการใช้มาตรการไปได้ 1 ปี
- กรณีที่มีการยกเลิกการใช้มาตรการปกป้องกับสินค้านั้นแล้ว จะต้องกลับมาพิจารณาในอัตราเดิมที่เคยคิดก่อนมีการใช้มาตรการปกป้อง
- ในกรณีที่มีหลักฐานชัดเจน สามารถใช้มาตรการปกป้องชั่วคราว (Provisional Safeguards) กับสินค้านำเข้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมในประเทศได้ไม่เกิน 200 วัน และต้องจ่ายคืนภาษีที่เก็บเพิ่มขึ้นจากการใช้มาตรการปกป้องแก่ประเทศผู้ส่งออกหากไม่พบความเสียหายจริง
- การชดเชยค่าเสียหายแก่ประเทศผู้ส่งออกนั้น จะต้องเทียบเท่าหรือไม่น้อยกว่ามูลค่าการค้าสินค้านั้นหรือไม่เกินมูลค่าภาษีที่จัดเก็บระหว่างการดำเนินมาตรการปกป้อง หากไม่สามารถตกลงเรื่องค่าเสียหายภายใน 30 วัน ประเทศผู้ส่งออกสามารถดำเนินมาตรการตอบโต้อื่นที่อาจส่งผลต่อการค้าของประเทศผู้นำเข้าได้ และประเทศผู้นำเข้าจะต้องใช้มาตรการตอบโต้ที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่าการค้าเพียงเพื่อชดเชยค่าเสียหายเท่านั้น
- ประเทศภาคีสมาชิกยังคงไว้ซึ่งสิทธิและพันธกรณีภายใต้ความตกลงว่าด้วยมาตรการปกป้องภายใต้องค์การการค้าโลก

3.3.4 ความตกลงเรื่องสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นสินค้าที่มีความสำคัญมากต่อระบบเศรษฐกิจของหลายประเทศ สหรัฐฯ เป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญต่อภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของตนเป็นอย่างมาก และทุกครั้งที่มีการเจรจาทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศคู่ค้าสหรัฐฯ จะมีบทว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแยกไว้เฉพาะ ซึ่งการหยิบยกประเด็นเรื่องสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมาถวรวรวมอยู่ในส่วนของมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของสหรัฐฯ เนื่องจากบทบัญญัตินี้ได้รับขึ้นตอนการนำเข้าและส่งออกสินค้าดังกล่าวไว้โดยละเอียด ขั้นตอนและกระบวนการนำเข้าสินค้านี้เกี่ยวข้องกับกระบวนการด้านศุลกากร (Customs procedures) ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีอย่าง

หนึ่ง นอกจากนี้ในบทบัญญัตินี้เน้นความร่วมมือในการป้องกันลักลอบสวมสิทธิ์ทางการค้าของสินค้าที่ไม่ได้แหล่งกำเนิด ตลอดจนมีมาตรการปกป้องสำหรับสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มโดยเฉพาะไว้ ถือเป็นมาตรการเข้มงวดที่อาจนำไปสู่อุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีแบบใหม่ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ได้ ดังนั้นจึงได้นำเสนอบทบัญญัติเกี่ยวกับสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไว้ในส่วนนี้ด้วย

รายละเอียดของบทบัญญัติว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม จะเน้นความร่วมมือระหว่างประเทศภาคีสมาชิกในการป้องกันการสวมสิทธิ์ (Circumvention) ทางการค้าของสินค้าที่ไม่ได้แหล่งกำเนิด ดังนั้น ในส่วนนี้จะนำเสนอรายละเอียดที่ระบุไว้ในความตกลงการค้าเสรีสหรัฐฯ-สิงคโปร์ในบทว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (Chapter 5 : Textiles and Apparel) เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมการเปิดเสรีการค้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มกับสหรัฐฯ โดยสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ขอบเขตและเจตนารมณ์

- ความตกลงในบทว่าด้วยสิ่งทอฯนี้ จะครอบคลุมถึงกระบวนการจัดการและการบังคับใช้กฎหมาย และความร่วมมือในเรื่องการค้าสิ่งทอฯระหว่างประเทศภาคีสมาชิก
- พันธกรณีของผู้ประกอบการสิงคโปร์ต่อบทว่าด้วยสิ่งทอฯ จะครอบคลุม
 - การผลิต กระบวนการหรือการเปลี่ยนแปลงทางการผลิตใดๆ ของสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอาณาเขตประเทศสิงคโปร์และเขตการค้าเสรีของสิงคโปร์ (Free trade zone) และครอบคลุมถึงการผลิตตามหลักการผลิตนอกเขตประเทศ (Outward Processing Arrangement)
 - การนำเข้าสินค้าเข้ามาในอาณาเขตประเทศสิงคโปร์และเขตการค้าเสรีของสิงคโปร์
 - การส่งออกสินค้าจากอาณาเขตประเทศสิงคโปร์และเขตการค้าเสรีของสิงคโปร์ (Free trade zone)
- กรณีที่เนื้อหาที่บัญญัติไว้ในบทนี้ ขัดแย้งกับเนื้อหาของบทอื่น ให้ถือเอาเนื้อหาของบทบัญญัตินี้เป็นสำคัญ
- ประเทศภาคีสมาชิกต้องร่วมมือกันป้องกันการลักลอบสวมสิทธิ์ในสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โดยประเทศภาคีจะต้องมีมาตรการดำเนินคดีทางกฎหมายแก่ผู้ที่ละเมิดความตกลงในบทนี้อย่างจริงจัง

ส่วนที่ 2 การเฝ้าระวัง

- ความตกลงนี้ได้ระบุมมาตรการเฝ้าระวัง ที่ประเทศสิงคโปร์จะต้องปฏิบัติเพื่อป้องกันการสวมสิทธิ์ทางการค้าในสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดในการเก็บบันทึกข้อมูลและรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับเขตการค้าเสรีของสิงคโปร์
- สิงคโปร์จะต้องมีกลไกเฝ้าระวังเกี่ยวกับการนำเข้า การผลิต การส่งออกและกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเขตการค้าเสรีสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของ

สิงคโปร์ โดยในกลไกเฝ้าระวังดังกล่าวสิงคโปร์ต้องมีข้อมูลที่เป็นในการตรวจสอบการสวมสิทธิ์ที่อาจเกิดขึ้นได้

- สิงคโปร์ต้องมีระบบจดทะเบียนผู้ประกอบการที่ส่งออกสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไปยังสหรัฐฯ ภายใต้โครงการผลิตนอกเขตประเทศ ภายในระยะเวลา 2 ปี และมีการปรับปรุงใหม่ทุก 2 ปี
- สิงคโปร์ต้องมีกลไกตรวจสอบสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ส่งออกไปยังสหรัฐฯ ของผู้ประกอบการที่ได้รับเครื่องหมายว่า เป็นสินค้าจากประเทศสิงคโปร์ โดยรัฐบาลสิงคโปร์ต้องเข้าตรวจสอบผู้ประกอบการดังกล่าวปีละ 2 ครั้ง และภายใต้กลไกนี้ รัฐบาลสิงคโปร์จะต้องดำเนินการต่อไปนี้เป็นความลับ:
 - ส่งรายงานแก่สหรัฐฯ หลังจากการเข้าตรวจสอบภายใน 14 วัน และแสดงผลการตรวจสอบกรณีที่พบว่ามีกรณีการละเมิดกฎหมายหรือความตกลงที่เกี่ยวกับการสวมสิทธิ์ทางการค้า
 - ส่งสรุปรายงานการตรวจสอบผู้ประกอบการแต่ละรายแก่สหรัฐฯ ทุกปี โดยรายงานฉบับแรกจะต้องส่งแก่สหรัฐฯ ภายใน 12 เดือนนับจากความตกลงในบทนี้มีผลบังคับใช้
- ในการส่งสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแต่ละครั้ง สิงคโปร์จะต้องให้ผู้ประกอบการเก็บบันทึกประวัติการผลิตหรือการส่งออกและข้อมูลอื่นที่จำเป็นในการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ของทั้งสองฝ่ายไว้ 5 ปี นับจากวันที่เริ่มมีการจัดเก็บ โดยข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วย
 - ใบส่งสินค้าจากผู้จำหน่ายวัตถุดิบ
 - บันทึกการผ่านด่านศุลกากรหรือบันทึกอื่นๆ กรณีวัตถุดิบมีการนำเข้ามาในประเทศสิงคโปร์
 - บันทึกการซื้อขาย ที่ประกอบด้วย รายการซื้อขายกรณีที่มีการซื้อวัตถุดิบ บันทึกการโอนสินค้า บันทึกการผลิตกรณีผู้ประกอบการที่จดทะเบียนเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบเอง ใบส่งซื้อวัตถุดิบ เป็นต้น
 - บันทึกเกี่ยวกับกระบวนการผลิตที่เกิดขึ้นนอกอาณาเขตประเทศสิงคโปร์ ภายใต้โครงการผลิตนอกเขตประเทศ
- สิงคโปร์ต้องมีกลไกตรวจสอบแหล่งกำเนิดของสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่มีการนำเข้าและส่งออกจากเขตการค้าเสรีของสิงคโปร์ หากสงสัยว่าจะมีการลักลอบสวมสิทธิ์ต้องรีบแจ้งต่อสหรัฐฯ ภายใน 14 วัน โดยรายงานประกอบด้วยสาเหตุของการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับการสวมสิทธิ์ ซึ่งสิงคโปร์ต้องไม่เปิดเผยให้ผู้ประกอบการที่สวมสิทธิ์ทราบ

ส่วนที่ 3 ความร่วมมือของประเทศภาคีสมาชิก

- ความตกลงได้ระบุถึงกระบวนการแสวงหาความร่วมมือของประเทศภาคีสมาชิกในการตรวจสอบสถานประกอบการของผู้ผลิตหรือผู้ส่งออก

- *ความร่วมมือทั่วไป* กรณีมีการร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรจากประเทศคู่ภาคี ผู้ประกอบในประเทศภาคีจะต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งซื้อสินค้า และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการต้องสงสัยว่าจะมีการสวมสิทธิ์ทางการค้าให้แก่ประเทศคู่ภาคี พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ของประเทศคู่ภาคีในการให้ข้อมูล
- *ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ประเทศภาคีสมาชิก*
 - ในการขอเข้าตรวจเยี่ยมสถานประกอบการ ประเทศผู้นำเข้าจะต้องแจ้งแก่ประเทศผู้ส่งออกล่วงหน้า 14 วัน การร้องขอจะต้องระบุจำนวนสถานประกอบการ วันที่จะเข้าตรวจเยี่ยมและเหตุผลที่เข้าตรวจเยี่ยม แต่ไม่จำเป็นต้องระบุว่าเป็นผู้ประกอบการรายใด
 - เจ้าหน้าที่ของประเทศผู้ส่งออกต้องไม่แจ้งให้ผู้ประกอบการในประเทศตนทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับการจัดเจ้าหน้าที่ไปตรวจเยี่ยมสถานประกอบการ (site visits) และในการเข้าตรวจเยี่ยมนั้นจะต้องมีเจ้าหน้าที่ทั้งสองฝ่ายไปด้วยกัน
 - เจ้าหน้าที่ของประเทศที่ร้องขอเพื่อเข้าตรวจเยี่ยมต้องเขียนรายงานส่งต่อเจ้าหน้าที่ของประเทศผู้ส่งออกหลังการตรวจเยี่ยม ในรายงานประกอบด้วยชื่อของผู้ประกอบการที่เข้าตรวจ ผลการตรวจสอบการสวมสิทธิ์ในการส่งสินค้าแต่ละครั้ง และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การส่งออกสินค้าที่ได้รับแหล่งกำเนิดจากประเทศนั้น
 - กรณีที่ผู้ประกอบการไม่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจเยี่ยม รัฐบาลของประเทศผู้ส่งออกจะต้องระงับการออกใบอนุญาตสำหรับการส่งออกสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม นอกจากนี้จะมีการพิสูจน์แล้วว่าสินค้านั้นมีแหล่งกำเนิดจากประเทศผู้ส่งออกจริง
- *ความร่วมมือในการแสดงหลักฐานข้อเท็จจริง*
 - ประเทศภาคีสมาชิกต้องให้ความร่วมมือในการแสดงข้อเท็จจริงกรณีที่ประเทศผู้ร้องสงสัยว่าจะมีการสวมสิทธิ์เกิดขึ้น และเมื่อพบว่ามี การสวมสิทธิ์เกิดขึ้นจริงต้องมีการดำเนินการทางกฎหมาย ซึ่งความตกลงในข้อนี้ จะครอบคลุมถึงผู้ประกอบการในเขตการค้าเสรีของสิงคโปร์ด้วย

ส่วนที่ 4 การบังคับใช้กฎหมาย

- ประเทศภาคีสมาชิกต้องมีการตรวจสอบการละเมิดข้อตกลงเรื่องการสวมสิทธิ์ และมีมาตรการดำเนินการกับการละเมิดข้อตกลงนั้น
- ถ้าสงสัยว่าจะมีการสวมสิทธิ์เกิดขึ้น สิงคโปร์จะต้อง
 - รายงานต่อสหรัฐฯ ภายใน 14 วันหลังจากทราบเรื่อง
 - มีกระบวนการสอบสวนและรายงานผลการสอบสวนต่อสหรัฐฯ ภายใน 14 วันนับจากวันที่มีการสรุปผลสอบสวน
 - รายงานทบทวนข้อมูลการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกไปยังสหรัฐฯ ของผู้ประกอบการย้อนหลังไป 6 เดือน และส่งรายงานทบทวนแก่สหรัฐฯ

ภายใน 60 วันหลังจากส่งรายงานที่ต้องสงสัยว่าจะมีการสวมสิทธิ์ โดย
รายงานทบทวนดังกล่าวประกอบด้วย:

- ชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบการที่ต้องสงสัย
 - ลักษณะของความผิดหรือการละเมิดข้อตกลง
 - หลักฐานของการละเมิด
 - มาตรการลงโทษ
 - เลขที่ใบอนุญาตส่งออกของผู้ประกอบการที่ออกภายใน
ระยะเวลา 12 เดือนหรือเลขที่ใบส่งสินค้าไปยังสหรัฐฯ
 - ลักษณะของสินค้าที่ส่งออกไปยังสหรัฐฯ
 - รายละเอียดเกี่ยวกับการสั่งซื้อต่างๆ
- กรณีที่พบว่าผู้ประกอบการในประเทศหรือผู้ประกอบการที่ทำการผลิตภายใต้
โครงการผลิตนอกเขตประเทศ (Outward Processing Arrangement) ไม่
สามารถปฏิบัติตามข้อตกลง หรือมีการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับการสวมสิทธิ์
 - กรณีละเมิดบทบัญญัติของข้อตกลง ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องไม่ออก
ใบอนุญาตส่งออกแก่ผู้ประกอบการของตนเป็นระยะเวลา 6 เดือนนับแต่
วันที่พบว่ามีกรณีการละเมิดข้อตกลง
 - กรณีการสวมสิทธิ์ ถ้าสหรัฐฯ พบว่าผู้ประกอบการสิงคโปร์เกี่ยวข้องกับ
การสวมสิทธิ์ สหรัฐฯ อาจปฏิเสธการนำเข้าสินค้าของผู้ประกอบการราย
นั้นเป็นระยะเวลา 2 ปีนับจากวันที่พบว่ามีกรณีการสวมสิทธิ์

ส่วนที่ 5 การให้ข้อมูลและเก็บข้อมูลเป็นความลับ

- สิงคโปร์จะต้องแจ้งรายชื่อผู้ประกอบการสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มทั้งหมดแก่
สหรัฐฯ ภายใน 3 เดือนที่ข้อตกลงนี้มีผลบังคับใช้ และต้องแจ้งชื่อผู้ประกอบการ
ที่จดทะเบียนใหม่ หรือเพิกถอนการจดทะเบียนต่อสหรัฐฯ ทุก 3 เดือน
- สิงคโปร์ต้องรายงานข้อมูลผู้ประกอบการต่อสหรัฐฯ ทุกปี ซึ่งข้อมูลดังกล่าว
ประกอบด้วย:
 - ชื่อของผู้ประกอบการ
 - ที่อยู่และสถานประกอบการของผู้ประกอบการ
 - หมายเลขโทรศัพท์และโทรสาร
 - หลักฐานการประกอบการ
 - จำนวนแรงงาน ค่าจ้างแรงงาน จำนวนชั่วโมงการทำงาน ตลอดจนอายุ
ขั้นต่ำของแรงงาน
 - จำนวนและชนิดของเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
 - ความสามารถในการผลิตและสินค้าสำคัญที่ผลิต
 - ชื่อของลูกค้าในสหรัฐฯ
- ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องเก็บข้อมูลต่างๆเป็นความลับ และไม่เปิดเผย
กระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการสวมสิทธิ์แก่ประเทศนอกภาคี

ส่วนที่ 6 การไต่สวน

- ประเทศภาคีสมาชิกสามารถร้องขอให้มีการไต่สวน เพื่อความตกลงร่วมกันของทั้งสองประเทศ กรณีที่พบว่า
 - ประเทศคู่ภาคีไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติในข้อตกลง
 - มีการสวมสิทธิ์ทางการค้าระหว่างประเทศภาคีสมาชิกเกิดขึ้น
 - ประเทศคู่ภาคีไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการสวมสิทธิ์ทางการค้าในประเทศของตน

โดยประเทศคู่ภาคีที่ถูกร้องขอสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการขอเปิดไต่สวนได้ภายใน 30 วันหลังจากได้รับการร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องส่งสรุปผลการไต่สวนภายใน 90 วัน

- กรณีที่ไม่สามารถมีความตกลงร่วมกัน สหรัฐฯ สามารถจำกัดปริมาณการนำเข้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจากผู้ประกอบการสิงคโปร์ที่เกี่ยวข้องกับการสวมสิทธิ์ได้ไม่เกิน 3 เท่าของปริมาณสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการสวมสิทธิ์ นอกจากนั้น สหรัฐฯ ยังสามารถระงับการให้สิทธิพิเศษทางด้านภาษี โดยทำการจัดเก็บภาษีสินค้าดังกล่าวได้ภายในระยะเวลา 4 ปี

ส่วนที่ 7 มาตรการปกป้องในสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

- มาตรา 5.9 ระบุว่า ประเทศภาคีสมาชิกสามารถใช้มาตรการปกป้องกับสินค้านำเข้าที่คล้ายหรือแข่งขันโดยตรง ซึ่งก่อความเสียหายหรือคุกคามที่จะก่อความเสียหายต่ออุตสาหกรรมในประเทศได้ โดย
 - ระงับการลดภาษีนำเข้า หรือ
 - เก็บภาษีเพิ่มขึ้น แต่ต้องไม่เกินอัตรา MFN (MFN applied rate)
- ประเทศภาคีสมาชิกสามารถใช้มาตรการปกป้องได้ไม่เกิน 2 ปี แต่สามารถขยายระยะเวลาออกไปได้อีก 2 ปี หากเจ้าหน้าที่มีหลักฐานว่า สินค้านำเข้านั้นยังคงก่อความเสียหายแก่อุตสาหกรรมในประเทศ และไม่สามารถใช้มาตรการกับสินค้าเดียวกันที่ถูกดำเนินมาตรการปกป้องอยู่แล้ว
- การชดเชยค่าเสียหายแก่ประเทศผู้ส่งออกนั้น จะต้องเทียบเท่ามูลค่าการค้าสินค้านั้นหรือไม่เกินมูลค่าภาษีที่จัดเก็บระหว่างการดำเนินมาตรการปกป้อง หากไม่สามารถตกลงเรื่องค่าเสียหายภายใน 30 วัน ประเทศผู้ส่งออกสามารถดำเนินมาตรการตอบโต้อื่นที่อาจส่งผลต่อการค้าของประเทศผู้นำเข้าได้ และประเทศผู้นำเข้าจะต้องใช้มาตรการตอบโต้ที่ส่งผลต่อมูลค่าการค้าเพียงเพื่อชดเชยค่าเสียหายเท่านั้น อย่างไรก็ตาม การตอบโต้ดังกล่าว จะต้องไม่ดำเนินการภายใน 24 เดือนที่มีการถูกประเทศส่งออกใช้มาตรการปกป้องสินค้านำเข้า

- บทบัญญัตินี้จะไม่ไปจำกัดสิทธิการควบคุมปริมาณนำเข้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่เกี่ยวข้องกับความตกลงว่าด้วยมาตรการปกป้อง (WTO Agreement on Safeguards) หรือความตกลงว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มขององค์การการค้าโลก (WTO Agreement on Textiles and Clothing)

จากสาระสำคัญของเรื่องสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ได้กล่าวถึงมาแล้วนั้น จะเห็นว่า สหรัฐฯ มีบทบัญญัติชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะเน้นถึงความโปร่งใสในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า ซึ่งหากผู้ประกอบการไทยไม่สามารถปฏิบัติตามบทบัญญัติหรือมีการละเมิดข้อตกลงนี้ อาจนำไปสู่การเสียผลประโยชน์จากการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไปยังสหรัฐฯ ได้

3.4 ผลกระทบของมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีต่อ SMEs ไทย

ในการเจรจาเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศคู่เจรจานั้น ประเด็นเรื่องการค้าสินค้า (Trade in Goods) มักจะเป็นประเด็นหลักที่มีการเจรจกัน ทั้งนี้เนื่องจากการเปิดเสรีจะทำให้มูลค่าการค้าระหว่างประเทศภาคีสมาชิกเพิ่มสูงขึ้น ขณะเดียวกันหากสามารถเจรจาลดการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีระหว่างกันได้มากเพียงใด ย่อมเป็นผลดีต่อการค้าระหว่างสองประเทศที่ทำความตกลงกัน กรณีของความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับสหรัฐฯ การเจรจาเรื่องมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีจะช่วยลดความสูญเสียทางการค้าจากการดำเนินมาตรการต่างๆ ของสหรัฐฯ ได้มาก การมีกลไกรับข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพระหว่างสองประเทศจะช่วยให้สินค้าที่มักถูกดำเนินมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีได้รับประโยชน์จากการเจรจาเมื่อเปิดการค้าเสรีกับสหรัฐฯ

มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของสหรัฐฯ ที่น่าจะมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการ SMEs ไทย มีอย่างน้อย 4 มาตรการที่สำคัญดังที่ได้กล่าวในรายละเอียดมาแล้ว การใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของสหรัฐฯ กับสินค้าไทย จะทำให้สินค้าสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน ยกตัวอย่างเช่น สินค้าของ SMEs ไทยที่ถูกไต่สวนและตั้งอากรตอบโต้การทุ่มตลาด จะมีต้นทุนที่สูงขึ้นและต้นทุนจากการถูกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดจะสะท้อนไปยังระดับราคาสินค้าที่สูงขึ้น ทำให้ราคาสินค้าไทยสูงกว่าสินค้าจากประเทศอื่นโดยเปรียบเทียบ สินค้าจะส่งออกได้น้อยลง เนื่องจากผู้นำเข้าไปสั่งซื้อสินค้าจากประเทศอื่นที่สินค้านั้นถูกกว่า การเกิดข้อพิพาทดังกล่าว จะส่งผลให้ไทยสูญเสียตลาดส่งออกสำคัญอย่างสหรัฐฯ ได้ ผลกระทบอาจที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการ SMEs ไทยที่ส่งสินค้าไปยังสหรัฐฯ สามารถสรุปได้ตามตารางที่ 3.5 ดังนี้

- *มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุน* ความตกลงสหรัฐฯ-สิงคโปร์ระบุให้ประเทศภาคีสมาชิกสามารถใช้กฎหมายภายในประเทศของตนเองในการดำเนินการตอบโต้ เป็นเรื่องที่น่ากังวลอย่างยิ่งของไทย เนื่องจากการที่สหรัฐฯ มีการใช้กฎหมายการทุ่มตลาดมาเป็นระยะเวลานานและมีการบังคับใช้กฎหมายที่เคร่งครัด นอกจากนี้การดำเนินมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบ

ได้การอุดหนุนที่ไม่เป็นธรรมอาจก่อความเสียหายต่อทั้งอุตสาหกรรม การเจรจาเรื่องกลไกระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุนของคณะผู้เจรจาไทยจะเป็นสิ่งสำคัญที่อาจช่วยผ่อนคลายนโยบายที่อาจมีต่อผู้ประกอบการไทยกรณีที่เกิดข้อพิพาทได้

- **มาตรการทางเทคนิค** ระบุในความตกลงการค้าเสรีสหรัฐฯ-สิงคโปร์นั้นจะยึดแนวทางตามความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าขององค์การการค้าโลก (WTO Agreement on Technical Barriers to Trade) ซึ่งไทยเป็นสมาชิกและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามกติกาขององค์การการค้าโลกอยู่แล้ว ดังนั้นพันธกรณีตามมาตรการทางเทคนิคที่สหรัฐฯ อาจนำมาเจรจากับไทย หากยึดตามแนวทางขององค์การการค้าโลก อาจส่งผลไม่แตกต่างจากพันธกรณีขององค์การการค้าโลกมากนัก
- **มาตรการปกป้อง** ทั้งมาตรการปกป้องที่ใช้กับสินค้าทั่วไปและที่ใช้กับสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เป็นอีกมาตรการที่สหรัฐฯ อาจนำมาเจรจากับไทย โดยยึดตามกรอบที่ได้ตกลงไว้กับสิงคโปร์และคู่ค้าอื่นๆ ดังนั้น ย่อมเป็นเรื่องที่ชัดเจนว่าสหรัฐฯ จะใช้บังคับมาตรการดังกล่าว หากความตกลงมีผลบังคับใช้ สิ่งที่ต้องระวังในการเจรจามาตรการปกป้อง คือ (1) คำนิยามต่างๆในการใช้มาตรการปกป้อง เช่น ความเสียหายที่ร้ายแรง (Serious injury) สินค้าที่เหมือนกัน (like product) หรือสินค้าที่แข่งขันโดยตรง (directly competitive product) และ (2) การชดเชยความเสียหายแก่ประเทศผู้ส่งออก
- **ความตกลงเรื่องสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม** เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในการเจรจการค้าเสรีไทย-สหรัฐฯ การกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอาจนำไปสู่มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีอีกรูปแบบหนึ่ง ดังนั้น ในการเจรจาจะต้องมีการพิจารณาในระเบียบขั้นตอนของการส่งสินค้าดังกล่าวไปยังสหรัฐฯ อย่างรอบคอบ และควรเจรจาทันทีให้ผู้ประกอบการไทยมีช่วงเวลาการเตรียมระบบบริหารจัดการภายใน โดยอาจนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ในธุรกิจ ซึ่งภาครัฐอาจให้ความช่วยเหลือในด้านอัตราระบบแก่ผู้ประกอบการ

การที่สินค้าของ SMEs ไทยถูกดำเนินมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี จะทำให้สูญเสียความสามารถในการแข่งขันในตลาดสหรัฐฯ นอกจากนี้การถูกดำเนินมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีจะส่งผลเสียต่อการส่งออกสินค้าไทย การที่ผู้ประกอบการ SMEs จะต้องปฏิบัติตามมาตรการทางเทคนิคที่เข้มงวด อาจสร้างภาระค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามแก่ผู้ประกอบการได้

อย่างไรก็ตาม ข้อดีของการมีมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีในการเจรจาความตกลงการค้าเสรีไทย-สหรัฐฯ กรณีที่มีการกำหนดมาตรการทางเทคนิค จะทำให้ผู้ประกอบการ SMEs ต้อง

ปรับปรุงการผลิตสินค้าของตนให้เทียบเท่ากับมาตรฐานระหว่างประเทศอย่างองค์การการค้าโลก สินค้า SMEs จะได้รับการยอมรับมากขึ้นในตลาดโลกและตลาดสหรัฐฯ ด้วย ส่วนกรณีที่ข้อตกลงอนุญาตให้สามารถใช้มาตรการปกป้อง มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุนได้ ภายใต้เงื่อนไขที่ความตกลงการค้าเสรีกำหนดนั้น จะส่งต่อผู้ประกอบการ SMEs ไทยในแง่ที่จะมีมาตรการป้องกันสินค้าที่จะเข้ามาภายในประเทศอย่างมากเมื่อมีการลดภาษีสินค้านี้ระหว่างกัน จนก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศได้

โดยสรุปแล้ว การเจรจาข้อตกลงเกี่ยวกับมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีกับสหรัฐฯ ควรจะมีจุดยืนตามพันธกรณีขององค์การการค้าโลก การที่ประเทศไทยซึ่งเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก มีบทบัญญัติในการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีที่สอดคล้องกัน ทั้งกรอบการค้าเสรีแบบทวิภาคี และพหุภาคี จะเป็นผลดีต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการทำความเข้าใจกฎระเบียบและกติกาดการค้าระหว่างประเทศต่างๆ ที่มีความสอดคล้องกัน

ตารางที่ 3.5 ผลกระทบและแนวทางการเจรจามาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี

มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี	สินค้าอาจถูกดำเนินมาตรการ/อยู่ระหว่างถูกดำเนินมาตรการ	ผลกระทบของการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีต่อ SMEs ไทย	แนวทางการเจรจา
1. มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุน	<ul style="list-style-type: none"> ผลิตภัณฑ์เหล็ก กึ่งสแตนเลสเหล็ก ลึบประดกระป๋อง 	<ul style="list-style-type: none"> สินค้า SMEs ไทยที่ถูกดำเนินมาตรการจะสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน กรณีที่มีการดำเนินมาตรการที่ไม่เป็นธรรม อาจนำไปสู่ความเสียหายต่อทั้งอุตสาหกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> เจรจาให้มีกลไกรับข้อพิพาทระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ในรูปแบบทวิภาคี (bi-national panels) เพื่อให้ทางการไทยมีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
2. มาตรการทางเทคนิค	<ul style="list-style-type: none"> เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องมือแพทย์ ลัทธิปีก เช่น ไม้เปิด (มาตรการสุขอนามัย) 	<ul style="list-style-type: none"> สินค้าส่งออกที่ไม่สามารถผลิตได้ตามกฎระเบียบและมาตรฐานของสหรัฐฯ อาจถูกปฏิเสธการนำเข้า ผู้ประกอบการ SMEs ไทยมีภาระค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎระเบียบทางเทคนิคและมาตรฐานในการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> เจรจาให้มีการใช้กฎระเบียบทางเทคนิคที่โปร่งใส และต้องแจ้งล่วงหน้าหากมีกฎใหม่ๆ และให้เวลาแสดงความความคิดเห็นที่เพียงพอ เจรจาให้มีความช่วยเหลือทางเทคนิคในการผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพจากสหรัฐฯ
3. มาตรการปกป้อง	<ul style="list-style-type: none"> สินค้าทุกประเภทอาจถูกดำเนินมาตรการปกป้องได้ 	<ul style="list-style-type: none"> สินค้าไทยที่ถูกดำเนินมาตรการอาจถูกระงับการลดภาษี หรือถูกเก็บภาษีในอัตราปกติ 	<ul style="list-style-type: none"> เจรจาเรื่องนิยามของคำว่า "สินค้าที่เหมือนกัน" หรือ "สินค้าที่แข่งขันโดยตรง" ให้มีความชัดเจน

มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี	สินค้าอาจถูกดำเนินมาตรการ/อยู่ระหว่างถูกดำเนินมาตรการ	ผลกระทบของการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีต่อ SMEs ไทย	แนวทางการเจรจา
4. ความตกลงเรื่องสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	<ul style="list-style-type: none"> สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มทุกรายการ อาจรวมไปถึงเครื่องหนังและรองเท้า ขึ้นอยู่กับการเจรจาในความตกลงการค้าเสรี 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ประกอบการ SMEs ที่ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่ระบุในบทบัญญัติอาจเสียสิทธิพิเศษที่จะได้รับจากความตกลง ผู้ประกอบการ SMEs มีภาระค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บข้อมูลประวัติการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น กรณีที่มีการสวมสิทธิ์ และอาจถูกห้ามนำเข้าโดยสหรัฐฯ เป็นเวลา 2 ปีตามที่ระบุในบทบัญญัติ อาจทำให้ผู้ประกอบการ SMEs สูญเสียรายได้จากตลาดส่งออกสำคัญอย่างสหรัฐฯ 	<ul style="list-style-type: none"> เจรจาให้ใช้ระบบการพิจารณารับรองแหล่งกำเนิดสินค้าโดยหน่วยงานของรัฐแทนที่จะใช้ระบบการจดทะเบียนผู้ประกอบการก่อนแล้วทำการตรวจสอบภายหลังที่สหรัฐฯ ตามความตกลงสหรัฐฯ-สิงคโปร์ เจรจาให้ลดระยะเวลาในการลงโทษห้ามนำเข้าสินค้าในกลุ่มนี้ให้ต่ำกว่า 2 ปี กรณีผู้ประกอบการไทยถูกตัดสินว่ามีการสวมสิทธิ์ทางการค้า

ที่มา: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

3.5 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การที่สหรัฐฯ เป็นประเทศหนึ่งที่มีการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีหลายมาตรการ การเจรจาเปิดเสรีการค้าระหว่างไทย-สหรัฐฯ นั้น คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายโดยรวมสำหรับมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีทุกมาตรการ ดังต่อไปนี้

1. ควรนำเรื่องมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี เข้าเจรจากับสหรัฐฯ

ในปัจจุบัน ไทยกำลังอยู่ระหว่างการเจรจาทำความตกลงการค้าเสรีทวิภาคีกับสหรัฐฯ อีกทั้งไทยยังเข้าร่วมกับความตกลงระดับพหุภาคีและระดับภูมิภาค ตลอดจนความร่วมมือระหว่างประเทศกับอีกหลายภูมิภาค เช่น องค์การการค้าโลก (WTO) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC) และ ความร่วมมือภายใต้กรอบการประชุมเอเชีย-ยุโรป (Asia-European Meeting: ASEM) เป็นต้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรใช้เวทีการเจรจาและความร่วมมือระหว่างประเทศเหล่านี้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีร่วมกันระหว่างไทยและสหรัฐฯ ตลอดจนสนับสนุนการถ่ายโอนเทคโนโลยีเกี่ยวกับการกำหนดและตรวจสอบมาตรฐาน เช่น การใช้มาตรการด้านสุขอนามัยในกรณีการบังคับใช้กฎหมายป้องกันการก่อร้ายทางชีวภาพของสหรัฐฯ ภาครัฐควรทำความตกลงร่วมมือกับสหรัฐฯ ผ่านการทำความตกลงการค้าเสรีทวิภาคีไทย-สหรัฐฯ โดยอาจขอความร่วมมือแลกเปลี่ยนข่าวสาร และร่วมกันทำงานอย่างใกล้ชิดทั้งในด้านเทคนิค ด้านวิชาการและด้านอื่นๆ กับทางสหรัฐฯ

2. พัฒนาความสามารถในการคัดค้านเมื่อมีการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีต่างๆ ที่จะ มีผลกระทบทางลบต่อไทยและควรมีมาตรการรองรับกรณีเกิดข้อพิพาททางการค้ากับสหรัฐฯ

ภาครัฐควรร่วมมือกับเอกชนจัดตั้งคณะทำงานที่คอยตรวจสอบการแจ้งมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี โดยเฉพาะมาตรการทางเทคนิคและมาตรการด้านสุขอนามัยของสหรัฐฯ ที่จะกระทบกับ ผู้ประกอบการไทย โดยคณะทำงานนี้ควรจะทำอย่างใกล้ชิดคอยติดตามความเคลื่อนไหวและ ประเมินผลกระทบจากมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีต่างๆ ซึ่งหากมีมาตรการที่จะส่งผลกระทบเชิงลบต่อการ ส่งออกไทย คณะทำงานนี้ควรจะสามารถคัดค้านมาตรการนั้นในกรณีที่ขัดต่อความตกลงการค้าเสรี แบบทวีภาคีของไทยกับสหรัฐฯ ได้

กรณีที่เกิดข้อพิพาททางการค้ากับสหรัฐฯ อันเนื่องมาจากมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องควรจัดตั้งคณะทำงานที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้ประกอบการไทย ทั้งในเรื่องการเจรจาเพื่อหาข้อ ยุติและการหามาตรการรองรับผลกระทบกรณีที่ไม่สามารถต่อรองกับสหรัฐฯ ได้ ซึ่งในการเจรจ การค้าเสรีกับสหรัฐฯ ประเด็นเรื่องการใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและตอบโต้การอุดหนุนของ สหรัฐฯ เป็นเรื่องที่น่ากังวลของผู้ประกอบการไทย กรณีที่ผู้ประกอบการถูกเปิดการไต่สวนหรืออาจถูก ดำเนินการจัดเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาดจากสินค้านั้น หากมีกลไกระงับข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ อาจช่วยลดผลกระทบของผู้ประกอบการไทยจากการถูกดำเนินมาตรการทางการค้าได้

3. หน่วยงานรัฐควรร่วมมือกับเอกชนจัดอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับมาตรการทาง การค้าที่ไม่ใช่ภาษีแก่ผู้ประกอบการไทย

หน่วยงานรัฐโดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ควรจัดให้มี การอบรมและให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการไทยในเรื่องมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของสหรัฐฯ ดังที่ นำเสนอในรายงาน ตลอดจนมีการให้ความรู้เรื่องกฎระเบียบทางเทคนิคและมาตรการด้านสุขอนามัย ใหม่ ๆ ของสหรัฐฯ อย่างเร่งด่วน²⁵ โดยควรชี้แจงถึงวิธีการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐานและเป็นไปตาม กฎระเบียบ

4. พัฒนาความสามารถทางเทคนิคที่เกี่ยวกับมาตรการทางเทคนิค

ภาครัฐควรพัฒนาความสามารถในทางเทคนิคของบุคลากร (Capacity building) การวิจัย และพัฒนา (R&D) การรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี ตลอดจนลงทุนในอุปกรณ์ต่างๆ เช่นห้องปฏิบัติการ ในการตรวจสอบประเมินความเสี่ยงทางวิทยาศาสตร์และอื่นๆ ให้มีอย่างเพียงพอ โดยสำนักงาน ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมควรร่วมมือกับภาคเอกชนในการรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี จากประเทศอื่น เพื่อเรียนรู้กระบวนการและเทคนิควิธีการกำหนดมาตรการทางเทคนิคต่างๆ

²⁵ รายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการทางการค้าต่างๆของสหรัฐฯ สามารถดูเพิ่มเติมได้ในเว็บไซต์ www.usitc.gov